

Jasmin Sabki & Netta Toivonen

Isän tukeminen lastenneuvolassa

Opinnäytetyö

Syksy 2016

SeAMK Sosiaali- ja terveysala

Terveydenhoitaja (AMK)

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU
SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

SEINÄJOEN AMMATTIKORKEAKOULU

Opinnäytetyön tiivistelmä

Koulutusyksikkö: Sosiaali- ja terveysala

Tutkinto-ohjelma: Terveystieteiden (AMK)

Tekijät: Jasmin Sabki & Netta Toivonen

Työn nimi: Isän tukeminen lastenneuvolassa

Ohjaajat: Marja Toukola, THM & Katriina Kuhalampi, THM.

Vuosi: 2016 Sivumäärä: 65 Liitteiden lukumäärä: 2

Opinnäytetyön tarkoitus oli kuvailla isyyttä ja isien lastenneuvolasta saamaa tukea isien näkökulmasta. Sen tavoite oli terveydenhoitajien valmiuksien parantaminen isien vanhemmuuden tukemisessa. Haastatteluihin osallistui neljä isää. Heidän kokemuksiaan selvitettiin teemahaastatteluin kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä. Aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä. Opinnäytetyö oli osa Seinäjoen Ammattikorkeakoulun Pk-Inno –hanketta.

Isyys on muuttunut viime vuosikymmeninä. Nykyisin isät hoitavat lapsiaan huomattavasti enemmän kuin ennen, uskaltavat osoittaa tunteitaan lapsilleen sekä sitoutuvat lapsen hoivaamiseen äidin rinnalla. Miehet kokevat, että isyys ja vanhemmuus kehittävät miehistä identiteettiä ja vahvistavat itsetuntoa. Kun mies saa tietää tulevansa isäksi, hänen elämässään alkaa uusi vaihe.

Opinnäytetyön tuloksista selvisi isyyden merkitsevän miehille vastuun lisääntymistä ja arjen muuttumista, mikä toi mukanaan haasteita. Lisäksi puolisoitten välinen suhde vahvistui lapsen saamisen myötä, ja hyvä parisuhde vahvisti vanhemmuutta. Isäksi kasvamisesta helpotti pääosin puolison antama tuki sekä hyvä ja läheinen oma isäsuhte. Isäksi kasvua vaikeutti isän mallin puuttuminen. Isät saivat pääosin hyvää tukea lastenneuvolasta, mutta terveydenhoitajalta toivottiin tarkempaa ohjausta ja tietoa. Lapsen hyvinvointi oli isille tärkeä ja se vaikutti heidän tiedontarpeeseensa. Haastatteluihin osallistuneet isät olivat keskustelleet terveydenhoitajan kanssa, mutta keskustelu koettiin pinnalliseksi tai vähäiseksi. Isät haluavat keskustella lapsen ja perheen asioista lastenneuvolan terveydenhoitajan kanssa. Isät kaipaavat yksilöllistä huomioimista ja heille kohdennettua tukea lastenneuvolassa, sillä toisinaan heidän kohtelunsa neuvolassa ei ollut tasavertaista.

Avainsanat: isä, isyys, vanhemmuus, parisuhde, perhe, tukeminen, lastenneuvola, terveydenhoitaja

SEINÄJOKI UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Thesis abstract

Faculty: School of Health Care and Social Work

Degree programme: Degree Programme in Public Health Nursing

Authors: Jasmin Sabki & Netta Toivonen

Title of thesis: Supporting Father in Child Welfare Clinic

Supervisors: Marja Toukola, MNSc & Katriina Kuhalampi, MNSc

Year: 2016

Number of pages: 65

Number of appendices: 2

The purpose of this thesis was to describe fatherhood and the support that fathers get from child health clinics. The aim was to improve the public health nurses' readiness to support fathers' parenting. There were four fathers who participated in this study. Their experiences were clarified with theme interviews and using a qualitative research method. The material was analyzed with content analysis. The thesis was part of Pk Inno –project of Seinäjoki University of Applied Sciences.

Fatherhood has changed during the last few decades. Nowadays, fathers take care of their children considerably more than before, they dare to show their feelings to their children and also commit themselves to the tending of the child together with the mother. Men experience that fatherhood and parenthood develop a manly identity and strengthen self-esteem. When the man gets to know that he is becoming a father, he enters a new phase in his life.

The thesis' results showed that fatherhood means an increase in responsibility and a change in everyday life, which brought challenges along. Furthermore, the relationship between the partners strengthened with the arrival of the child, and a good relationship strengthened parenthood. becoming a father was facilitated by the support provided mainly by the partner and by a good and close relationship with their own father. The absence of a father figure model made becoming a father more difficult. The fathers received mainly good support from the child health clinic but they hoped for clearer guidance and information from the public health nurse. The child's wellbeing affected fathers' information needs and fathers regarded their child's welfare as an important matter. The fathers who participated in this study had discussed with the public health nurse, but the discussion was regarded as superficial or minor. Fathers would like to discuss the matters of the child and the family with the public health nurse in the child health clinic. In addition, they would like that public health nurses take fathers individually into account and the support focused on them in the child health centre, because sometimes they were not treated equally in the child welfare clinic.

Keywords: father, fatherhood, parenthood, relationship, family, counselling, child welfare clinic, public health nurse

SISÄLTÖ

Opinnäytetyön tiivistelmä.....	1
Thesis abstract.....	2
SISÄLTÖ.....	3
1 JOHDANTO.....	4
2 ISYYS VANHEMMUUDEN OSANA.....	5
2.1 Vanhemmuus.....	5
2.2 Isäksi kasvaminen.....	7
2.3 Isyyden muodot ja tyypit.....	11
3 ISYYDEN TUKEMINEN LASTENNEUVOLASSA.....	14
3.1 Lastenneuvola, terveydenhoitaja ja isät.....	14
3.2 Isien tuen tarpeet.....	15
3.3 Terveydenhoitaja isien tukena lastenneuvolassa.....	16
4 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS.....	21
5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS.....	22
5.1 Kvalitatiivinen tutkimus ja aineiston keruu.....	22
5.2 Kohderyhmä.....	24
5.3 Aineiston käsittely ja analyysi.....	25
6 TULOKSET.....	27
6.1 Isyyden merkitys miehelle.....	27
6.2 Isyyteen kasvamista auttaneet ja vaikeuttaneet tekijät.....	33
6.3 Isien saama tuki lastenneuvolasta.....	35
6.4 Isien toivoma tuki lastenneuvolasta.....	37
7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA.....	44
7.1 Johtopäätökset.....	44
7.2 Eettisyys ja luotettavuus.....	46
7.3 Omien oppimiskokemusten pohdinta.....	50
7.4 Jatkotutkimusaiheet.....	51
LÄHTEET.....	53
LIITTEET.....	60

1 JOHDANTO

Isyyden tukemisen on todettu lisäävän koko perheen hyvinvointia (Ihme & Rainto 2015, 251). Sosiaali- ja terveysministeriö on julkaissut lastenneuvolaa käsittelevän oppaan, jossa määritellään neuvolan tehtäväksi vahvistaa sekä isän että äidin vanhemmuutta ja sitoutumista lapseen. Perhe tulee ottaa huomioon kokonaisuutena, joten isyyden ja isien vanhemmuuden tukeminen on tärkeä osa lastenneuvolassa työskentelevän terveydenhoitajan työtä. (Lastenneuvola lapsiperheiden tukena 2004, 84.) Lisäksi isien tukemisen kehittäminen on tärkeää, sillä suurin osa terveydenhoitajista arvioi tukeneensa isiä tyydyttävästi. Vain viidennes heistä arvioi onnistuneensa tukemisessa hyvin. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 37.)

Isät jäävät vähemmälle huomiolle lastenneuvolatoiminnassa. Tosin suunta on hyvä, sillä aiemmin tuki oli nykyistä vähäisempää. Yleisimmin isä kutsutaan lastenneuvolaan suullisesti äidin kautta. Isä käy siellä monesti yhdessä äidin ja lapsen kanssa, jos isän aikataulu antaa myöden. Isät käyvät harvoin ainoana vanhempana neuvolassa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 47, 25.) Tähän on monesti syynä isien työssä käyminen, sillä tutkimusten mukaan pienten lasten isät tekevät pidempiä työpäiviä kuin mikään muu ryhmä (Eerola & Mykkänen 2014, 16).

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on kuvailla isyyttä ja isien lastenneuvolasta saamaa tukea isien näkökulmasta. Työn tavoite on terveydenhoitajien valmiuksien parantaminen isien vanhemmuuden tukemisessa. Henkilökohtaisiksi tavoitteiksi asetettiin oma kehittyminen perheiden kokonaisvaltaiseen tukemiseen ja tiedon saaminen isiltä, jotta ymmärrettäisiin heitä ja heidän tarpeitaan. Siten isien vanhemmuuden vahvistaminen mahdollistuu.

Tämän opinnäytetyön aihe on terveydenhoitajatyön tarpeista lähtöisin ja se on osa Seinäjoen Ammattikorkeakoulun Pk-Inno –hanketta, jonka tavoitteena on kehittää lähialueiden työelämää.

2 ISYYS VANHEMMUUDEN OSANA

2.1 Vanhemmuus

Viljamaa (2003, 12-19) määrittelee väitöskirjassaan vanhemmuuden vähintään kahden sukupolven väliseksi vastavuoroiseksi suhteeksi, mikä tarkoittaa läheisen aikuisen vuorovaikutusta lapsen kanssa. Vanhemmuus kasvattaa henkisesti ja lisää vastuuntuntoa, kypsyyttä sekä tunnetta aikuistumisesta (Aalto 2012, 186). Vanhemmuuteen vaikuttavat esimerkiksi sosiaaliset ja psykologiset tekijät, vanhempien tärkeinä pitämät arvot, persoonalliset ominaisuudet sekä elämänhistoria (Kekkonen, Aavaluoma & Rautiainen 2006, 847-851).

Vanhemmuutta ja vanhemmuuden erilaisia rooleja voidaan ymmärtää vanhemmuuden roolikartan avulla. Roolit kehittyvät vähitellen ja ne voivat muuttua eri elämäntilanteissa. Vanhemmuuden roolit painottuvat eri tavoin lapsen kehitysvaiheen mukaan ja ne kehittyvät lapsen tarpeiden pohjalta. Roolit ovat elämän opettaja, rakkauten antaja, huoltaja, rajojen asettaja ja ihmissuhdeosaaja. Elämän opettaja keskittyy vanhempnana oikean ja väärän opettamiseen sekä siihen, että väärä teko, esimerkiksi valehteleminen, aiheuttaa seuraamuksia. Rakkauden antaja antaa mielellään myönteistä palautetta lapsestaan sekä huomaa tämän hyvät teot ja ominaisuudet. Rooli painottuu erityisesti lapsen ollessa pieni. Huoltajan roolilla tarkoitetaan vanhemman pyrkimystä lapsen mahdollisimman hyvään terveyteen. Huoltaja huolehtii terveellisestä ravinnosta ja riittävästä unesta sekä hoitaa lasta tämän ollessa sairas. Rajojen asettaja valvoo sääntöjen noudattamista ja pyrkii luomaan turvallisuutta huolehtimalla lapsesta. Ihmissuhdeosaajan roolissa vanhempi puolestaan hyväksyy lapsen erilaisia tunteita ja sallii niiden ilmaisemisen. Näitä kaikkia rooleja tarvitaan, mutta vanhemmuus ei saa keskittyä vain yhteen ja ainoaan rooliin. Roolien sopusuhtaiseen kehittymiseen tarvitaan riittävästi vanhempien ja lasten välistä aikaa. (Ylitalo 2011, 9-19.)

Vanhempien lapsuudenkokemukset, sen aikaiset ihmissuhteet sekä lapsuudenkodin kasvatustavat ovat sidoksissa omalle lapselle annettuun kasvatukseen. Vanhempana tulisi itse elää niin kuin lastaan kasvattaa, sillä vanhemmuuteen liittyy mal-

lina oleminen lapsille. (Lehtimaja 2009, 235-237.) Tytöt omaksuvat äideiltään feminiinisen käyttäytymismallin, kun taas pojat saavat isiltään maskuliinisuuden mallia. Isät huolehtivat erityisesti siitä, että heidän poikansa oppisivat käyttäytymään miehellä tavalla. (Nolen-Hoeksema, Fredrickson, Loftus & Wagenaar 2009, 98; Dolan 2014, 816-819.) Mesiäislehto-Soukka (2005, 121) toteaa poikien pitävän isiään mallina samaistumalla heihin.

Kiintymyssuhde on lapsen ja hänen läheisen hoitajansa välinen tunnesuhde, joka kehittyy pääosin lapsen ensimmäisen ikävuoden aikana. Se rakentuu toistuvien vuorovaikutus- ja tunnekokemusten pohjalta. Oleellista on kiintymyssuhteiden laatu, jonka mukaan kiintymyssuhteet voidaan jaotella turvallisiin ja turvattomiin. Turvallinen kiintymyssuhde syntyy, kun vanhempi reagoi vauvan viesteihin, osaa tulkita ne oikein ja vastata niihin tarvittavalla tavalla ja johdonmukaisesti. Turvallisesti kiintyneen lapsen on helpompi luottaa läheisiin ihmisiin ja itseensä sekä ilmaista tunteitaan. (Puura & Hastrup 2015.) Isät, joiden vanhemmat ovat kyenneet vastaamaan vauvansa tarpeisiin, pystyvät todennäköisemmin toimimaan vastavuoroisessa vuorovaikutussuhteessa oman lapsensa kanssa (Silven 2010, 55). Lapsen viesteihin tulee reagoida erityisen nopeasti, jos hänellä on helposti hermostuva temperamentti. Hänellä tunnereaktiot ovat voimakkaampia ja haavoittuvuusalttius suurempi kuin perustyytyväisillä lapsilla. (Erickson, Higley & Schulking 2007, 319-327.) Halme toteaa väitöskirjassaan (2009, 87) isän päihteiden käytön olevan suuri vaara turvallisen kiintymyssuhteen syntymiselle isän ja lapsen välille. Lisäksi isän stressi voi hankaloittaa kiintymyssuhteen rakentumista. (Halme 2009, 87.)

Kaikkonen ja Hakulinen-Viitanen (2012, 50) kertovat isien viettävän lapsen kanssa vähemmän aikaa ja toteavat äidin olevan monesti puolivuotiaiden ensisijainen hoitaja. Isät käyvät useimmiten töissä äidin ollessa kotona lapsen kanssa ja voivat jäädä sivuun äidin hoitaessa lasta (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 24). Mesiäislehto-Soukan (2006, 95) mukaan äidillä on merkittävä rooli siinä, ettei estä isää osallistumasta lastenhoitoon olemalla ”vartijana”. Hänen mielestään äitien täytyisi kannustaa isiä vanhemmuuteen.

Vanhemmuus tuo haasteita parisuhteeseen ja vähentää usein puolisoitten tyytyväisyyttä sitä kohtaan, sillä puolisoitten kahdenkeskinen aika vähenee (Seksuaali- ja

lisääntymisterveys 2015). Isät ovat usein tyytyväisiä omaan parisuhteeseensa lapsen syntymän jälkeen, ja he kokevat, että ongelmien ratkaiseminen puolison kanssa onnistuu rakentavasti (Tiili, Kaunonen, Hannula, Halme & Tarkka 2011, 8). Jos parisuhteessa on ongelmia, ne heijastuvat herkästi perhe-elämään ja isyyteen. Niiden myötä isän ja lapsen yhdessäolo voi vähentyä ajallisesti. Tämän vuoksi niihin kannattaa puuttua mahdollisimman aikaisessa vaiheessa. (Salo 2009, 115; Riihonen, Laru & Oulasmaa 2014, 20-21.)

Pienten lasten vanhemmilla eron riski on suurin, ja vanhempien parisuhdeongelmat johtavat valitettavan usein eroon. Erotilanteessa lapsi jää usein äidille, ja silloin isän suhde lapsesta saattaa etääntyä, jos isällä on lapseensa etäinen suhde. (Broberg & Hakovirta 2009, 125; Lastenneuvolakäsikirja – Yhden vanhemman perhe, [viitattu 25.11.2016].) Eron jälkeen vaaditaan järjestelyjä, jotta isä ja äiti onnistuisivat jakamaan vanhemmuuden tasapuolisesti. Jaetulla vanhemmuudella tarkoitetaan isän ja äidin osallistumista ja sitoutumista vanhemmuuteen tasavertaisesti eron jälkeen. Siihen liittyy perhe-elämän, työn, vanhempien vapaa-ajan, kotitöiden sekä lasten hoidon jakaminen molempien kesken. Jaettu vanhemmuus antaa lapselle hyvän mallin toimivasta yhteistyöstä perheenjäsenten välillä. Ero ei muuta lapsesta etäällä asuvan isän tai äidin vastuuta lapsen kasvatuksesta ja elatuksesta eikä oikeutta yhteydenpitoon lapsen kanssa. (Hakovirta & Rantalaiho 2009, 29-38.) Tilastokeskuksen (2015) mukaan äiti-lapsi –perhe on viisi kertaa yleisempi kuin isä-lapsi –perhe.

2.2 Isäksi kasvaminen

Isyyteen kasvaminen on hyvin erilainen prosessi kuin äidiksi kasvaminen, sillä miehelle raskausajan odotus ei ole yhtä konkreettista, eikä isän hormonitoiminta muutu lapsen myötä (Opas vauvan odotukseen ja hoitoon 2015, 28-30). Miehillä saattaa silti ilmetä fyysisiä ja psyykkisiä oireita raskauden aikana. Tällöin puhutaan couvade-ilmiöstä, jonka tyypillisiä oireita ovat päänsärky, selkäsärky ja vilustuminen. Ilmiössä on kyse isyyden kehitysprosessista. (Haapio, Koski, Koski & Paavilainen 2009, 90.)

Miehet kokevat isäksi kasvamisen merkityksellisenä miehisyiden kehittymisenä ja itsetunnon rakentumisena (Mesiäislehto-Soukka 2005, 119, 134). Hyvä itsetunto on

tärkeä voimavara miehille isäksi kasvamisessa (Aalto 2012, 180). Isäksi kasvamiseen liittyy usein epävarmuutta, ja miehet pohtivat mielessään, onko hänestä isäksi ja esikuvaksi lapselle (Opas vauvan odotukseen ja hoitoon 2015, 28-30). Isän kannattaa arvioida realistisesti omaa isyyttään, mutta välttää liiallista kriittisyyttä itseään kohtaan (Aalto 2012, 184).

Toivo on isän henkilökohtainen voimavara, joka ohjaa häntä asettamaan tavoitteita, saavuttamaan niitä sekä jaksamaan vaikeina aikoina. Se on Niemisen, Åstedt-Kurjen sekä Kylmän tutkimuksen (2016, 21) mukaan läsnä päivittäin, nykyhetkessä sekä tulevaisuudessa. He kuvaavat isien toivon koostuvan kolmesta käsitteestä; myönteisen isyyden toivosta, havaittavasta toivosta sekä käsitteellisestä toivosta. Myönteisen isyyden toivo liittyy lapsen saamiseen. Kun mies tuntee itsensä olevansa hyvä isä, se herättää hänessä erilaisia tunteita, kuten odotusta, iloa, hyvää vanhemmuutta, ihmisenä vahvistumista, selviytymistä sekä pelon hallintaa. Havaittava toivo tarkoittaa konkreettista vuorovaikutusta ja läsnäoloa lapsen arjessa. Toivo säilyttää parisuhteen jatkuvana. Ajatuksellinen toivo käsittää isän unelmia, sisäisen toivon vahvistumista sekä tulevaisuuteen suuntaamista. Isien toivoa vahvistavat isäksi tuleminen ja isyydessä onnistuminen sekä se, että isä on lapsilleen tärkeä vanhempi. Näiden pohjalta miehen käsitys omista kyvyistään hahmottuu ja usko itseensä isänä vahvistuu. Miehet kokevat toivoa vahvistavan lisäksi ympärilläolevat ihmissuhteet, perheen yhteisöllisyys, hyvä parisuhde sekä hyvä toimeentulo. Isien toivoa heikentävät oman rajallisuuden tiedostaminen, epävarmuus, perheen vaikeudet, elämässä tapahtuvat muutokset sekä epävarmuus toimeentulosta. (Nieminen, Åstedt-Kurki & Kylmä 2016, 17-29.)

Miehet valmistautuvat uuteen elämäntilanteeseensa ja tulevaan rooliinsa perheessä usein jo perheenperustamisvaiheessa, mutta viimeistään odotusaikana. He muuttavat käyttäytymistään ja elämäntyyliään olemalla esimerkiksi aikaisempaa enemmän kotona. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008,24; Kaikkonen & Hakulinen-Viitanen 2012, 50.) Raskausaikana parisuhde syvenee ja suhde puolison lähenee, mihin sisältyy huolta puolison voinnista (Kaikkonen & Hakulinen-Viitanen 2012, 50). Letourneau ym. (2012, 452) mukaan tulevaa isää voi kuormittaa myös huoli puolison mahdollisista mielialanmuutoksista tai synnytyksen jälkeisestä masennuksesta miehen ollessa puolison ensisijainen tuki.

Mesiäislehto-Soukka (2005) toteaa väitöskirjassaan, että puolison raskauden myötä miehen elämässä alkaa uusi vaihe. Isyyteen vaikuttavaksi asiaksi todetaan se, onko perheenisäyys helppoa vai vaikeaa. Raskauden ollessa harkittu ja toivottu, se on miehen elämässä onnellinen kohokohta. Jos pari on yrittänyt lasta pitkään ja toivottu raskaus vihdoin alkaa, se herättää aluksi ihmetystä ja huolta. Raskaus tulee miehelle todelliseksi sikiön kasvaessa ja potkujen tuntuessa, jolloin tuleva isä kiinnostuu lukemaan perheenisäyksestä kertovaa kirjallisuutta. Puolison raskaus, synnytys, lapsi sekä miehen kokemukset omasta lapsestaan vaikuttavat isyyteen, isäksi kasvamiseen ja miehenä kehittymiseen. Yksi merkityksellinen tekijä miehen isyydelle on lapsen saaminen silloin, kun lasta halutaan. (Mesiäislehto-Soukka 2005, 116-121, 127.)

Miehen isyyden kehittymiseen vaikuttaa isän ja vauvan välisen perusluottamuksen kehittyminen. Aalto (2012) toteaa väitöskirjassaan isyyden pohjautuvan hyvään isä-lapsisuhteeseen, johon sisältyy aktiivinen vuorovaikutus ja kanssakäyminen. Vuorovaikutus lapsen kanssa on tärkeää, sillä se luo yhteenkuuluvuuden tunnetta ja se koetaan sitoutumista ylläpitävänä tekijänä. Fyysiset hellyydenosoitukset, yhteinen ajanvietto sekä puuhastelu ovat näitä sitoutumista ylläpitäviä tekijöitä. (Aalto 2012, 180, 190.) Miehet pitävät mielenkiintoisena vauvan kasvun ja kehityksen seuraamista, mikä vaikuttaa isyyteen miehen omien kokemusten kautta (Mesiäislehto-Soukka 2005, 120).

Lapsen saamisen myötä miehen vastuu lisääntyy, mikä kasvattaa miestä isänä (Mesiäislehto-Soukka 2005, 120). Miehet kuvaavat vastuunkantamisen olevan pohjana isyyteen sitoutumiselle, jolle hyvä isyys alkaa rakentua (Mykkänen & Eerola 2014, 63). Eerola (2015, 66) korostaa väitöskirjassaan pienten lasten isien kokevan lastensa hoitamisen keskeisimmäksi vastuullisuutta kuvaavaksi asiaksi. Miehet kokivat lapsen hoivaamisen itsestänselvyytenä. Hoivaamisen määrään vaikuttaa isän oma-aloitteisuus ja vastuuntunto.

Hyvä parisuhde auttaa isyyteen ja perhe-elämään sopeutumisessa. Toimivana parisuhde merkitsee paljon vanhemmuudelle. Mesiäislehto-Soukan (2005) tutkimuksessa miehet kuvasivat parisuhteen olevan kodin ilmapiirin perusta. Miehen kohdistuva huomio ja kehuminen auttavat omaan isyyteen luottamisessa. Puolisoiden

välistä parisuhdetta uhkasivat yhteisen ajan puute, talouteen liittyvät asiat sekä perheen ja työn yhteensovittaminen. Perheen arjen toimiminen liittyy perhe-elämän onnistumiseen. Asioiden jakaminen, perheenjäsenten yhdessäolo sekä yhdessä tekeminen lisäävät miehen pystyvyyden tunnetta toimia isänä. Miehet kokivat kurin pitämisen hieman vaikeana. Ristiriitatilanteissa isien hermot olivat koetuksella, minkä vuoksi he joutuivat usein hillitsemään itseään. Tällaisissa tilanteissa isät antoivat periksi helposti. (Mesiäislehto-Soukka 2005, 121-122.)

Isyyteen liittyy paljon asioiden järjestelemistä, mikä vaatii sopeutumista ja kasvattaa miestä omassa roolissaan (Mesiäislehto-Soukka 2005, 112). Lapsen syntymän jälkeen arkea joutuu suunnittelemaan enemmän, ja se ei ole yhtä välitöntä kuin ennen lapsen syntymää (Seksuaali- ja lisääntymisterveys 2015). Työssä käymisellä on suuri merkitys sekä miehelle että koko perheelle. Kun puoliso on kotona lapsen kanssa, mies on valmis tuomaan elantoa perheelle työssä käymällä. Lapsen syntymän jälkeen ajankäyttö muuttuu siten, että työ, perhe ja vapaa-aika täytyy yrittää sovittaa yhteen, mikä voi lisätä kiirettä ja väsymystä. Miehen oma vapaa-aika, harrastukset sekä ajan viettäminen kaverien kanssa jää usein sivummalle työn ja perheen ohella. Ajankäytön suunnittelemisesta huolimatta perheen yhteinen aika saattaa jäädä vähäiseksi, minkä vuoksi isä saattaa kokea itsensä stressaantuneeksi. (Mesiäislehto-Soukka 2005, 112-123.) Lisäksi perheen taloudellinen tilanne saattaa huolestuttaa isää (Opas vauvan odotukseen ja hoitoon 2015, 28-30).

Isyyteen vaikuttaa miehen oman isän antama malli tai isän mallin puuttuminen kokonaan. Miestä auttaa usein lähipiirissä olevan isän malli. Se on useimmiten oma isä, ja mies vertailee itseään eniten suhteessa isäänsä. (Paajanen 2006, 54; Aalto 2012, 183.) Isän rooliin kasvamisessa mies luo läheisemmät suhteet omaan isään ja mahdollisesti isoisään (Dolan 2014, 816). Oman isän malli ja lapsuudenkodista saatu esimerkki voivat olla perustana oman perheen rakentamiselle. Positiivisen isyyden mallin saaneet miehet ovat viettäneet yhteistä aikaa omien isien kanssa pienenä ja jakaneet asioita heidän kanssaan. Negatiivisen mallin saaneilla miehillä isä oli alkoholisti, vanhemmilla oli ristiriitoja tai miehillä oli etäinen suhde omaan isään, jolloin he kokivat oman isyyden ja isänä toimimisen vaikeaksi. (Mesiäislehto-Soukka 2005, 118-123.) Jos mies on kokenut lapsuudessaan traumoja, ne voivat Punamäen (2010, 239) mukaan mahdollisesti siirtyä lapsille jossain muodossa.

2.3 Isyyden muodot ja tyypit

Isyyden määritelmä on ollut sidoksissa äiteihin ja lapsiin. Isyyteen on mielletty kuuluvan vähemmän hoivan antamista kuin äitiyteen, sillä äiti on isää useammin ensisijainen kiintymyksen kohde lapselle. (Rusanen 2011, 174-177.) Viime vuosikymmeninä isyys on muuttunut. Eerolan (2015, 47-48) väitöstutkimuksen tulokset osoittavat isyyteen kuuluvan nykyisin asioita, jotka ovat liitetty aiemmin äitiyteen. Isät osallistuvat lapsen hoivaan äidin rinnalla ja ottavat mielellään vastuuta lapsen hoidosta. Isä ei välttämättä aina ole perheen ainut taloudellisen vastuun kantaja. Vanhemmuuden sukupuoliroolit ovat edelleen tavallisia, vaikka niitä kyseenalaistetaan aiempaa enemmän. (Eerola 2015, 47-48.)

Mesiäislehto-Soukan (2005, 121) mukaan miehet kokevat yleensä isäksi tulemisen miehelle elämän perustaksi ja luonnolliseksi asiaksi. Isäksi tullaan erilaisten lähtökohtien, oletusten ja tunteiden kautta, joiden pohjalle miehen isyys alkaa rakentua (Eerola & Mykkänen 2014, 14). Isyyteen vaikuttavat myös perhemuotojen muuttuminen. Aiemmin lapset syntyivät pääosin avioliittoon, kun nykyisin lapsia syntyy paljon avopareille. Isä asuu erillään lapsistaan, ja jotkut miehet ovat yksinhuoltajaisia lapsilleen. Lisäksi sateenkaariperheet ovat yleistyneet 2000-luvulla. (Eerola & Mykkänen 2014, 17-18.)

Arkipuheessa isällä tarkoitetaan lapsen miespuolista vanhempaa ja isyydellä miehen vanhemmuutta. Yhteiskunnan ja perhemuotojen muuttuessa isä ja isyys saavat uusia merkityksiä. Isyyttä ja miesvanhemmuutta voidaan tarkastella biologisesta, juridisesta, sosiaalisesta tai psykologisesta näkökulmasta. (Eerola & Mykkänen 2014, 10-11.) Biologinen eli geneettinen isyys tarkoittaa miehen ja lapsen biologista suhdetta, joka alkaa siittiön hedelmöittäessä munasolun (Eerola & Mykkänen 2014, 11; Salonen-Kajander 2015; L11/2015). Juridinen isyys on yhteiskunnan antamaa oikeudellista, lain määrittelemää isyyttä. Sen mukaan lapsen synnyttäneen naisen aviomies tunnustetaan isäksi, mikäli lapsi on syntynyt avioliiton aikana. Jos lapsi on syntynyt avioliiton ulkopuolella, isyys selvitetään. Adoptioprosessin kautta voi myös tulla juridiseksi isäksi. Psykologinen isyys tarkoittaa tunteeseen ja kiintymykseen pohjautuvaa isäsuhdetta, joka muodostuu, kun lapsi pitää miestä isänään sekä turvautuu ja on kiintynyt häneen. (Eerola & Mykkänen 2014, 11). Siihen kuuluu lapsen käsitys, että tämä mies on minun isäni (Mesiäislehto-Soukka 2005, 23).

Sosiaalisesta näkökulmasta isyys koostuu lapsen kanssa elämisestä, yhdessä asumisesta, vuorovaikutuksesta, huolenpidosta sekä lapsen elatuksesta. Lisäksi isä esiintyy julkisesti lapsen isänä. (Eerola & Mykkänen 2014, 11; Mesiäislehto-Soukka 2005, 23.) Malinen (2015, 83-85) kuvaa väitöskirjassaan sosiaalista isyyttä, jota on paljon nykyisin esimerkiksi uusperheissä. Isältä vaaditaan tällöin tahtoa sitoutua vanhemmuuteen suhteessa sekä omiin että ei-biologisiin lapsiin. Uusperheessä on erityisen tärkeää, että sosiaalinen isyys toimii, eikä lapsia kohtaan ole epätasa-arvoista suhtautumista.

Kekäle ja Eerola (2014, 20) kertovat kolme isyyden mallitarinaa, jotka pohjautuvat tutkimuskirjallisuuteen. Mallitarinat liittyvät vanhemmuuden rooleihin, perhemalleihin, isän ja lapsen väliseen suhteeseen sekä isyyden ja työn suhteeseen. Esimoderni isyys on etäistä ja autoritaarista, jossa ydinperhemalli korostuu. Isä käy töissä, sekä isän ja äidin roolit sekä heidän työnjakonsa perheessä ovat erilaiset. Moderni isyys nähdään melko samanlaisena kuin esimoderni isyys. Sen sijaan postmodernissa isyydessä isä osallistuu lastensa elämään läheisesti. Äiti ja isä osallistuvat tasavertaisesti lasten hoitoon ja kasvatukseen. Postmodernissa isyydessä korostuvat erilaiset perhemallit ydinperheen sijaan. (Kekäle & Eerola 2014, 20.)

Huttunen (2001, 81-92) puolestaan määrittelee neljä erilaista isätyyppiä, jotka ovat sidoksissa lapselle annettuun ajan määrään sekä miehen isyydelle antamaan arvoon. Nämä tyypit ovat aktiiviset ja sitoutuneet isät, aktiiviset ja heikosti sitoutuneet isät, passiiviset ja sitoutuneet isät sekä passiiviset ja heikosti sitoutuneet isät. Aktiivinen ja sitoutunut isä ohjaa ja opastaa lastaan sekä asettaa hänelle rajat. Hän viettää aikaa perheensä kanssa ja tuntee isyyden tärkeäksi arvoksi. Alatyypit ovat perheenpää isä, osallistuva isä sekä hoitava isä. Aktiivinen ja heikosti sitoutunut isä leikkii, auttaa äitiä ja hänellä on rutiinit, isän velvollisuudet. Suhde isän ja lapsen välillä ei kuitenkaan ole syvälinen, eikä isyys ei ole isälle tärkein asia. Passiiviset ja sitoutuneet isät puolestaan arvostavat isyyttä, mutta heillä voi olla esimerkiksi riittämättömyyden ja syyllisyyden tunteita tai huono omatunto. Edellä mainitut asiat voivat olla ristiriidassa keskenään, joka voi johtaa jopa perhekriisiin. Tällainen isä voi olla kiireinen, ahdistunut tai kaipaava. Passiiviset ja heikosti sitoutuneet isät ovat taas kypsymättömiä, poissaolevia tai väistyneitä. Isä ei ole ehkä ymmärtänyt, mitä

isäksi tuleminen hänelle merkitsee ja hän on heikosti sitoutunut isyyteensä. Hän ei kaipaa lapsiaan. (Huttunen 2001, 81-92.)

Lammi-Taskula (2007, 105) tuo esille väitöskirjassaan isyyden kokemuksia, joiden mukaan isäksi tuleminen on yksi merkityksellisimmistä asioista miehen elämässä. Mesiäislehto-Soukan (2005, 95) tutkimuksessa miehet kokivat isyytensä positiivisesti, mutta siihen liittyvä elämänmuutos koettiin monin eri tavoin. Sitoutunut isyys tuo erityisesti positiivisia muutoksia miehen elämään (Lammi-Taskula 2007, 105). Isyyteen sitoutumista voidaan verrata psykologiseen isyyteen, sillä sitoutuminen määrittelee miehen osallistumista lasten hoitoon ja hoivaan. Sitoutumiseen liittyy lisäksi vahva tunnetoimijuus, joka tarkoittaa tahtoa, halua ja kykyä tehdä päätöksiä omassa elämässään ja vanhempana. (Eerola & Mykkänen 2014, 14.) Isyyden tunnetoimijuus jaotellaan vähäiseen ja vahvaan. Vähäinen tunnetoimijuus näkyy isän välttelynä puhua tunteistaan. Hän ei osaa tai halua puhua niistä. Vahvan tunnetoimijuuden isät ilmaisevat puheessaan sekä positiivisia että negatiivisia tunteita. He kuvaavat tunteitaan laajemmin kuin vain muutamalla sanalla. Osalla isistä on piirteitä näistä molemmista tunnetoimijuuden muodoista. (Mykkänen 2010, 93-122.)

3 ISYYDEN TUKEMINEN LASTENNEUVOLASSA

3.1 Lastenneuvola, terveydenhoitaja ja isät

Sosiaali- ja terveysministeriö on asettanut neuvolatoimintaa ohjaavat suositukset, joihin lastenneuvolatoiminta perustuu. Neuvolatoimintaa ohjaavat perhekeskeisyys ja asiakaslähtöisyys, jossa lapsi on etusijalla. Terveydenhoitajan tehtäviin kuuluu tukea lasten tervettä kasvua ja kehitystä. (Lastenneuvola lapsiperheiden tukena 2004.) Lain (1326/2010) mukaan neuvolan terveystarkastuksissa tulisi selvittää koko perheen hyvinvointia esimerkiksi haastatteluin, sillä lapsen terveys ja hyvinvointi ovat yhteydessä vanhempien hyvinvointiin.

Terveydenhoitajan tavallisin työmuoto on neuvolassa ajanvarausvastaanotto sekä vastaanotto ilman ajanvarausta. Lisäksi terveydenhoitajilla on tietty puhelinaika, jolloin asiakkaat voivat ottaa yhteyttä. Osa tapaamisista toteutetaan kotikäynteinä. (Lastenneuvolakäsikirja – Terveydenhoitaja 2015; Lastenneuvola lapsiperheiden tukena 2004.) Pelkosen ja Kolimaan (2010, 32) mukaan uusi neuvolatoimintaa koskeva asetus (A 380/2009) sisältää laajojen terveystarkastusten tekemisen lastenneuvolassa. Tämän myötä koko perheen huomioiminen lastenneuvolassa tulee vahvistumaan sekä tuen tarpeiden selvittäminen mahdollistuu vanhempien kanssa tehtävän yhteistyön syventämisen kautta.

Kuorilehto & Paasivaara (2008, 15) toteavat tutkimusartikkelissaan terveydenhoitajien tarvitsevan riittävästi aikaa lapsiperheille vastaanotollaan. Terveydenhoitajat haluavat pitää vastaanottotilanteen rauhallisena ja kiireettömänä, joka mahdollistaa perheen kuuntelemisen ja perheen kanssa keskustelemisen. Terveydenhoitajilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta tarjota ylimääräisiä vastaanottoaikoja tai tehdä kotikäyntejä tukea tarvitseville, mutta heillä täytyy silti olla mahdollisuus ohjata lasta, vanhempaa tai perhettä saamaan lisäapua. Tuen tarpeen aikainen tunnistaminen mahdollistaa ehkäisevät palvelut. (Hakulinen-Viitanen 2010, 31.)

Miesten neuvolakäynnit ovat lisääntyneet, mikä kertoo siitä, että he ovat sitoutuneet lapseen ja vanhemmuuteen. Neuvolassa keskustellaan isien kanssa esimerkiksi

vanhemmuuden tukemiseen liittyvistä asioista, joita ovat parisuhde, isän suhde lapseen, isän rooli perheessä sekä isäksi kasvaminen. Lisäksi lapsesta erillään asuvaa isää kannustetaan yhteydenpitoon lapsen kanssa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 4, 29-31.) Neuvolan yksi tärkeä tavoite on isien kannalta, että he osallistuvat neuvolapalvelujen kehittämiseen heille sopiviksi (Lastenneuvola lapsiperheiden tukena 2004, 21). Vuorenmaan (2016, 64) mukaan isät pitävät vaikuttamismahdollisuuksiaan vähäisenä lasten ja perheiden palveluihin liittyen.

3.2 Isien tuen tarpeet

Vuorenmaa, Salonen, Aho, Tarkka ja Åstedt-Kurki (2011, 289-291) toteavat tutkimusartikkelissaan ensimmäisen lapsen saaneiden isien tarvitsevan paljon tukea isyyteensä. Isät kokevat usein lapsen saatuaan, etteivät ole ehtineet tarpeeksi valmistautua isyyteen ja kaipaavat paljon tietoa muun muassa vanhemmuuteen liittyvistä asioista (Deave & Johnson 2008, 626). Tuen tarve on pikkuvauva- ja uhmaikä-vaiheessa suurin (Vuorenmaa ym. 2011, 289). Isät haluavat tietää esimerkiksi vanhempien ja lapsen välisen kiintymyssuhteen syntymisestä, arkielämästä vauvan kanssa, vauvanhoidosta, vanhempien oman ajan riittävydestä, kasvatukseen liittyvistä asioista sekä lapsen kehityksen edistämisestä. (Haapio ym. 2009, 135-137.) Vanhempien tulisi kasvattaa lasta yhteisymmärryksessä ja tarjota lapselle turvallinen kasvuympäristö (Hyvärinen 2009, 356-357, 360).

Isät tarvitsevat tukea vanhemmuuteen ja parisuhteeseen, mikä lisää koko perheen hyvinvointia ja ennaltaehkäisee monia ongelmia (Kasvun kumppanit – Lastenneuvola 2015). Malinen (2015, 56) toteaa väitöskirjassaan parisuhdetyytyväisyyden olevan suoraan verrattavissa tyytyväisyyteen vanhemmuudessa. Jos puoliso on tyytyväinen parisuhteeseen, hän kokee vanhemmuuden positiivisemmin kuin parisuhteeseen tyytymätön puoliso. Hän kokee vanhemmuuden vähemmän rajoittavaksi kuin isä tai äiti, joka ei ole tyytyväinen parisuhteeseensa. (Malinen 2015, 56.) Lasten vanhempien tulee säilyttää oma persoonallisuutensa vanhemmuudesta ja parisuhteesta huolimatta. Molemmilla tulee olla omia ystäviä, harrastuksia, kiinnostuksen kohteita sekä vapaus olla itsenäinen. (Haapio ym. 2009, 137-146.)

Vanhemmat tarvitsevat ohjausta lapsen perustarpeista, kuten syömisestä ja nukkumisesta. Tietoa tarvitaan syömiseen liittyen, jotta vanhemmat tietäisivät, mitä lapsi voi eri-ikäisenä harjoitella. Lisäksi ruoan valitsemiseen ja syöttämisasioihin kaivattaisiin neuvoja. Vanhempien ja muiden tärkeiden aikuisten esimerkillä voidaan erityisen hyvin vaikuttaa lapsen ruokatottumuksiin. (Talvia 2009, 215-221.) Lapsen unihäiriöt vaikuttavat kielteisesti koko perheen hyvinvointiin. Tästä johtuen perheet tarvitsevat ennaltaehkäisevää tietoa lapsen unen kehityksestä ja unihäiriöiden hoitamisesta. (Markkanen, Palonen, Saarenpää-Heikkilä & Åsted-Kurki 2014.)

Isät ovat tyytymättömämpiä ohjaukseen ja tukeen, jos heillä on mielestään vaativa lapsi. Vanhemmat isät kaipaavat enemmän tukea kuin nuoremmat. Lisäksi kouluttautuneet isät omaksuvat paremmin isän roolin kuin kouluttautumattomat, sillä isäksi kasvaminen voi helpottua lisääntyneen tiedon vuoksi. (Vuorenmaa ym. 2011, 291-294; Mesiäislehto-Soukka 2005, 118-121.) Vuorenmaa ym. (2011, 289) toteavat isien saaneen epätarkkoja ja suurpiirteisiä ohjeita ruokailuasioista. Lisäksi Tuomisen (2016, 59) väitöskirjassa todetaan ravitsemusohjauksessa olevan kehittämisen tarvetta. Tietoa on saatu hyvin lasten ja perheiden palveluista (Vuorenmaa 2016, 65).

3.3 Terveydenhoitaja isien tukena lastenneuvolassa

McLeod (2009, 424-439) tuo esiin asioita, jotka vaikuttavat tuen antamisen onnistumiseen. Niitä ovat esimerkiksi asiakkaan persoonallisuus, ikä, valmiudet avautua ja keskittyä oleellisiin asioihin. Lisäksi asiakassuhteen kestolla ja työntekijän ammattitaidolla on suuri merkitys tukemisessa. Erityisesti terveydenhoitajan keskustelutaito vaikuttaa paljon saadun tuen laatuun, sillä terveydenhoitajan ja asiakkaan välinen keskusteleminen on yksi tärkeimmistä tavoista työskennellä (Lastenneuvolakäsikirja - Terveydenhoitaja 2015).

Onnistunut tuen antaminen rakentuu asiakkaan ja ammattilaisen välisen suhteen varaan, johon sisältyy ammattilaisen yksilöllinen asiakkaan kohtaaminen. Tämä edesauttaa luottamuksen syntymistä, ja tällöin asiakas ottaa neuvonnan ja ohjauksen paremmin vastaan. (McLeod 2009, 390.) Bach & Grant (2010, 40) tuovat esille, että asiakkaalle on tärkeää tulla kohdatuksi persoonana. Isät kokevat monesti

jäävänsä vastaanottotilanteissa ulkopuolisiksi ja haluaisivat tulla huomioituiksi erikseen sekä mahdollisuuden keskusteluun esimerkiksi isyydestä ja siihen kasvamisesta (Paavilainen 2009, 365).

Tuominen (2016, 55-56) on ottanut esille väitöskirjassaan hoitosuhteen ja sen pysyvyyden tärkeyden. Hänen mukaansa isät arvostavat hoidon jatkuvuutta ja menevät mieluiten saman terveydenhoitajan vastaanotolle. Luottamuksen rakentuminen hyödyttää sekä isää että terveydenhoitajaa, sillä luottamuksellisessa asiakassuhteessa tämän on helpompi ottaa puheeksi vaikeat asiat ja paneutua perheen asioihin (Lastenneuvolakäsikirja – Toimintaperiaatteet 2015).

Isät kokevat itse saavansa yleisesti melko hyvää tukea neuvolassa ja arvostavat terveydenhoitajilta saamiaan neuvoja. Hyvä palaute edistää heidän vanhemmuuttaan. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 30, 4.) Ohjeita voisi suunnata yksilöllisemmin ja tarkemmin (Vuorenmaa ym. 2011, 293). Isät pitävät tiedon antamista ja ohjeita liian yleisinä ja he kaipaavat omaan tilanteeseen sopivia, konkreettisia sekä erilaisia vaihtoehtoja sisältäviä ohjeita. Isät haluavat, että heidät kohdataan miehinä ja yksilöllisinä vanhempina. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 30, 4.)

Terveydenhoitajan tulee kunnioittaa isien mielipiteitä ja ratkaisuja kasvattajana sekä vanhempana. Isät pitävät tärkeänä, ettei kasvatusneuvoja tyrkytetä tai sanota, miten lapsen kanssa tulee toimia. (Lastenneuvolakäsikirja – Toimintaperiaatteet 2015.) Lapsen kasvatukseen ei ole olemassa ainoastaan yhtä oikeaa tapaa, mutta vanhemmille tulee kertoa lapsen kehitystä edistävästä ja sitä haittaavasta kasvatuksesta (Ahlqvist-Björkroth 2009 127-137). Terveydenhoitajan tulisi keskustella vanhempien kanssa niistä asioista, jotka heitä itseään mietityttävät sekä rohkaista, kannustaa ja auttaa vanhempia uskomaan itseensä lapsen parhaana hoitajana (Haapio ym. 2009, 135-137; Lehtimaja 2009, 235-237).

Vanhempien voimavaroja pyritään vahvistamaan alusta asti, sillä ne vaikuttavat koko perheen hyvinvointiin. Niitä vahvistetaan kysymällä vanhemmilta, millaisia voimavaroja heiltä mielestään löytyy ja he saavat itse miettiä keinoja toimia erilaisissa ongelmatilanteissa. Terveydenhoitajan on hyvä välttää suoria ohjeita ja neuvoja, vaan esimerkiksi johdattelevien kysymysten avulla yrittää auttaa vanhempia löytämään omia voimavarojaan sekä auttaa käyttämään niitä. (Haapio ym. 2009, 78-79.)

Neuvolan sosiaalinen tuki jaetaan Viljamaan (2003, 84-89) mukaan käytännön apuun, tietotukeen, päätöksentekoa vahvistavaan tukeen, vertaistukeen sekä tunnetukeen. Tunnetukea annetaan vanhemmille kannustamalla heitä käsittelemään vanhemmuuteen liittyviä tunteita ja suuria muutoksia. Isiä pohtivat suhteitaan lapsensa, puolisoonsa ja omiin vanhempiinsa sekä sopeutumista muuttuvaan elämäntilanteeseensa. (Viljamaa 2003, 84-89.)

Terveystenhoitaja voi auttaa paria pohtimaan keinoja, miten oma erillisyys saa tilaa perhe-elämässä ja miten vanhemmat löytäisivät omaa sekä kahdenkeskistä aikaa hoitaakseen parisuhdettaan. Terveystenhoitajan tulee puhua luontevasti sekä parisuhteesta että seksuaalisuudesta. Käsiteltäviä asioita voivat olla esimerkiksi seksuaalisuuden muuttuminen ja sen toteuttaminen lapsen saamisen jälkeen. Terveystenhoitajan on hyvä puhua myös ehkäisyasioista ja antaa siihen liittyvää ohjausta. (Haapio ym. 2009, 137-146.)

Terveystenhoitaja voi käyttää parisuhteesta ja vanhemmuudesta keskustellessaan apuna esimerkiksi roolikarttoja. Niiden tarkoitus on herättää keskustelua ja puolisoitten itsearviointia omasta toiminnastaan. Puolisot voivat peilata omaa toimintaansa laadittuihin rooleihin. Tavoitteena on muutosta vaativien osa-alueiden tiedostaminen, sillä vasta muutostarpeen tiedostamisen jälkeen vanhempien ja puolisoitten on mahdollista kehittyä näissä rooleissa. (Ylitalo 2011, 11-12, 31.) Vanhemmuuden tukemisessa käytetään apuna lisäksi Terveysten ja hyvinvoinnin laitoksen laatimia varhaisista vuorovaikutusta tukevaa haastattelua sekä voimavaralomakkeita (Kasvun kumppanit – Lomakkeet neuvolatyöhön 2016).

Haapion ym. (2009, 103-104) mukaan toimivat ihmissuhteet ja luottamus muihin rakentavat fyysistä ja psyykkistä terveyttä. Isien sosiaalisella verkostolla ja ihmissuhteilla on positiivinen vaikutus vanhemmuuteen, ja ne toimivat voimavarana vaikeissa tilanteissa. Neuvolassa otetaan huomioon yhteisöllisyys esimerkiksi kannustamalla asiakkaita vapaaehtoisiin erilaisiin ryhmämuotoisiin toimintoihin. Ryhmässä isät saavat Paavilaisen (2009, 366) mukaan ajankohtaisten aiheiden käsittelyn lisäksi mahdollisuuden vertaistukeen. Siellä isät voivat yhdessä pohtia isyyteen ja miehuuteen liittyviä asioita. Tuominen (2016, 69) korostaa väitöskirjassaan terveystenhoitajan vastuuta kannustaa erityisesti isiä ryhmätoimintaan, sillä he jättävät helposti väliin tämän toimintamuodon.

Isillä on hyviä kokemuksia kotikäynneistä ja useimmiten heillä on mahdollisuus olla paikalla terveydenhoitajan tullessa kotikäynnille. Niitä suositellaan tehtäväksi molempien vanhempien ollessa kotona. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2008, 28.) Isien osallistumista kotikäynneille ja neuvolan muuhun toimintaan helpottaisivat ilta- ja viikonloppuvastaanotot (Paavilainen 2009, 366).

Säännöllisen päivärytmin löytäminen, ruokailutottumusten seuraaminen, vauvan hoitamisessa ja hoito-otteissa ohjaaminen sekä lapsen kehitysvaiheista keskusteleminen auttavat vanhemmuuteen kasvamista. Nämä keinot auttavat luomaan varhaista vuorovaikutusta, minkä pohjalta syntyy myönteinen kiintymyssuhde lapsen ja vanhemman välille. (Haapio ym. 2009, 150-152; Talvia 2009, 215.) Terveydenhoitajat tukevat perheiden nukkumistottumuksia uniohjannalla, johon kuuluu muun muassa sen yksilöllinen suunnittelu ja toteutus sekä perheen jaksamisen tukeminen. Erityisesti isän rooli vanhempana vahvistui onnistuneen uniohjannan myötä terveydenhoitajan vahvistaessa isän varmuutta saada lapsi nukkumaan. (Markkanen, Palonen, Saarenpää-Heikkilä & Åsted-Kurki 2014.)

Neuvolassa yritetään tunnistaa lapsen ja perheen tuen tarpeet mahdollisimman aikaisin. Ne voivat liittyä esimerkiksi lapsen kehitykseen tai kasvuympäristön vaikutukseen. Tuen tarpeen arvioinnin perustana on tietämys siitä, mikä on lapsen kehitysvaiheessa tavallista. (Kasvun kumppanit – Lastenneuvola 2015.) Erityisen tuen tarve tulisi selvittää, jos lapsessa, perheessä tai elinympäristössä on vaaratekijöitä, jotka saattavat uhata lapsen normaalia ja tervettä kehitystä. Erityisen tuen tarpeita ovat esimerkiksi vanhempien välinpitämättömyys lasta kohtaan, vanhemman ja lapsen välisen kiintymyssuhteen ongelmat sekä lapselle tarjottujen virikkeiden puute. Mikäli erityisen tuen tarvetta ilmenee perheessä, terveydenhoitajan tulisi järjestää ylimääräisiä vastaanottoaikoja tai ohjata perhe lisäävun pariin. (Kasvun kumppanit – Erityinen tuki 2016.)

Terveydenhoitajat ohjaavat lisäävun pariin melko vähän. He tunnistavat parhaiten lisääntyneen avun tarpeen silloin, kun ilmenee konkreettinen ongelma, esimerkiksi lapsen psykososiaalisen kehityksen viivästyminen, fyysiseen terveyteen tai oppimiseen liittyvät huolet. Niiden puheeksi ottaminen koetaan helpommaksi kuin esimerkiksi lapsen käyttäytymiseen tai tunne-elämään liittyvien asioiden käsitteleminen.

Terveystenhoitajalta jää helposti tunnistamatta lisäävun tarve, jos konkreettista, tunnistettavissa olevaa ongelmaa ei ilmene. (Halme, Vuorisalmi & Perälä 2014, 44, 48.)

4 OPINNÄYTETYÖN TAVOITE JA TARKOITUS

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on kuvailla isyyttä ja isien lastenneuvolasta saamaa tukea isien näkökulmasta. Työn tavoite on terveydenhoitajien valmiuksien parantaminen isien vanhemmuuden tukemisessa. Henkilökohtaisiksi tavoitteiksi asetettiin oma kehittyminen perheiden kokonaisvaltaiseen tukemiseen ja tiedon saaminen isiltä, jotta ymmärrettäisiin heitä ja heidän tarpeitaan. Siten isien vanhemmuuden vahvistaminen mahdollistuu.

Opinnäytetyössä haettiin seuraaviin tutkimuskysymyksiin vastauksia:

1. Mitä isyys tarkoittaa miehille?
2. Mitkä asiat ovat auttaneet isäksi kasvamista tai vaikeuttaneet sitä?
3. Millaista tukea isät saavat lastenneuvoloissa omaan vanhemmuuteensa?
4. Millaista tukea isät toivovat saavansa lastenneuvolasta ja miten?

Tähän opinnäytetyöhön haastateltiin isiä. Terveydenhoitajia ei haastateltu, sillä lastenneuvolan terveydenhoitajat ovat useimmiten naisia, vaikka myös miehet voivat suorittaa terveydenhoitajakoulutuksen. Terveydenhoitajan ohjaus saattaa kohdistua helposti enemmän äiteihin kuin isiin. Haastattelemalla isiä haluttiin saada tietoa, miten lastenneuvolapalveluja tulisi kehittää heille sopiviksi.

5 OPINNÄYTETYÖN TOTEUTUS

5.1 Kvalitatiivinen tutkimus ja aineiston keruu

Tämän aiheen tutkimiseen sopi kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimusmenetelmä, koska sen avulla pyritään ymmärtämään laajasti tutkimusilmiötä yleistämättä tuloksia kuitenkaan suureen joukkoon ihmisiä. Tässä opinnäytetyössä tietoa kerättiin ihmisiltä ja tiedonkeruussa pyrittiin avoimeen tutkijan ja tutkittavan väliseen suhteeseen, mikä on kvalitatiiviselle tutkimukselle tyypillistä. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 73-75.)

Tässä opinnäytetyössä aineisto kerättiin haastattelemalla, koska haluttiin saada kuvailevaa ja ihmisten kokemuksiin perustuvaa aineistoa, ja siksi, että voitiin varmistua henkilöiden soveltuvuudesta tämän aiheen haastatteluun. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 72-74.) Tutkimusilmiötä haluttiin kuvata ja analysoida perusteellisesti, minkä pohjalta ymmärrystä pyrittiin lisäämään (Metsämuuronen 2009, 220-241). Haastattelun avulla voitiin selventää vastauksia ja päästä syvemmälle haluttuihin aihepiireihin. Lisäksi haastattelussa voitiin pyytää isiltä perusteluja heidän vastaukseensa. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 205.)

Haastattelumuotona käytettiin puolistrukturoitua haastattelua, jota kutsutaan teema-haastatteluksi (Liite 1). Se etenee keskeisten teemojen mukaan. Teemat valittiin etukäteen tämän työn teorian tietoon pohjautuen. Tämän työn teorian tieto koostuu aiempien, aiheita käsittelevien tutkimusten tuloksista. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 165-169.) Tämän opinnäytetyön haastattelumenetelmässä oli piirteitä myös strukturoidusta haastattelumuodosta, sillä se sisälsi paljon kysymyksiä (Hirsjärvi & Hurme 2008, 44).

Opinnäytetyön suunnitelma laadittiin huolellisesti ja se oli koko työn perusta, kun etsittiin vastauksia tutkimusongelmiin. Aiemmistä tutkimuksista muodostettu opinnäytetyön teoriaosa kulki ajattelun apuvälineenä läpi opinnäytetyön Teemahaastattelun suunnitteluvaiheessa oli tärkeää haastatteluteemojen määrittäminen. Teemat valittiin huolella, jotta haastattelun avulla saataisiin kerättyä aineistoa, jonka pohjalta voitaisiin tehdä päätelmiä mahdollisimman luotettavasti. (Hirsjärvi & Hurme 2008,

54-67.) Ne muodostuivat teorian pohjalta ja haastattelukysymyksillä pyrittiin saamaan vastaukset opinnäytetyön tarkoitukseen ja tutkimusongelmaan (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 165-169). Ensiksi saatiin hyvä kokonaiskuva aihepiiriin sisältyvistä asioista, jonka jälkeen perehdyttiin niihin täsmällisiin asioihin, joista haluttiin saada tietoa haastatteluissa kattavan aineiston saamiseksi. Näitä asioita sisällytettiin eri teemoihin ja lopuksi teemojen alapuolelle muodostettiin tarkentavia kysymyksiä. (Hirsjärvi & Hurme 2008, 65-67.)

Teemahaastattelun etuna oli se, että kaikkia samoja kysymyksiä ei tarvinnut välttämättä jokaiselta haastateltavalta. Haastattelussa oli mahdollista vaihtaa kysymysten sanamuotoja tai järjestystä, kun katsottiin tarpeelliseksi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 72-75; Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 207-210.) Keskustelun eteneminen osittain haastateltavan mukaan mahdollisti esille tulleen asian perusteellisen selvittämisen (Hirsjärvi & Hurme 2008, 47). Haastateltavat kertoivat asioita melko avoimesti, eikä aina ollut tarpeen kysyä kaikkia tarkentavia kysymyksiä, vaikka ne olivat apuna keskustelun syventämisessä. Hirsjärven ym. (2009, 211) mukaan tekemällä koehaastatteluita pystytään valmistautumaan varsinaiseen haastattelutilanteeseen sekä testaamaan haastattelurungon toimivuus. Tässä opinnäytetyössä suoritettiin koehaastattelu yhdelle isälle.

Haastatteluaineisto kerättiin isiltä yksitellen. Jokainen haastattelutilanne oli suunniteltu etukäteen ja ne toteutettiin paikassa, joka sopi isille parhaiten. Useimmiten se oli heidän kotinsa tai muu paikka, joka isälle sopi. Osa isistä sai tutustua haastattelukysymyksiin ennen haastattelun ajankohtaa, kun toiset eivät puolestaan pitäneet tätä tarpeellisena. Ennen jokaisen haastattelun alkua tutkittavaan ja hänen perheeseensä tutustuttiin rennon jutusteluhetken parissa. Haastattelut nauhoitettiin, jotta kaikki aineisto saatiin talteen. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 165-169; Metsämuuronen 2009, 245-248.) Nauhoittamiseen saatiin haastateltavien suostumus. Yksittäinen haastattelu kesti keskimäärin tunnin.

Tutkijat olivat sopineet etukäteen roolit ennen jokaista haastattelutilannetta. Toinen tutkija haastatteli isää toisen havainnoidessa haastattelutilannetta. Haastattelun havainnoija teki välillä täydentäviä kysymyksiä. Haastattelutilanteen havainnoiminen sisälsi muistiinpanojen tekemisen sekä sanattoman viestinnän ja kehonkielen ha-

vainnoimisen. Sanaton viestintä kirjattiin ylös mahdollisimman tarkasti, sillä haastattelua ei videoitu. Sen ajateltiin haittaavan isien rentoutumista. Haastattelijan ja sivustaseuraajan rooleja vaihdettiin jokaiseen haastatteluun niin, että molemmat tutkijat olivat molemmissa rooleissa. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 165.)

Haastattelutilanne pyrittiin luomaan rauhalliseksi, jotta miehet kokisivat olonsa mukavaksi sekä olisivat avoimempia tiedonannossaan. Heidät kohdattiin ystävällisesti ja hienotunteisesti. Missään vaiheessa ei kiirehditty, eikä heitä painostettu puhumaan, vaan he saivat määritellä itse, paljonko halusivat asioista kertoa. Isien kertontaa kunnioitettiin, eikä niihin otettu kantaa. (Alasuutari 2011, 84-85.) Haastattelutilanteet olivat kohtuullisen avoimia ja ne sujuivat ongelmitta, eikä ketään osapuolta jännittänyt häiritsevästi. Isät olivat selkeästi motivoituneita toimimaan tiedonantajina.

5.2 Kohderyhmä

Opinnäytetyön haastatteluihin osallistui neljä isää, jotka ovat lastenneuvolan asiakkaita. Haastateltaviksi valittiin isiä, jotka olivat halukkaita keskustelemaan aiheesta ja jakamaan kokemuksiaan. Isät rajattiin niin, että heillä jokaisella oli yksi lapsi. Isien lasten iät vaihtelivat imeväisikäisestä kolmevuotiaiksi ja täten kokemukset isyydestä ja muuttuvasta elämäntilanteesta olivat heillä suhteellisen tuoreita.

Isät valittiin haastatteluihin harkinnanvaraisella otannalla valintakriteerien pohjalta. Valintakriteerit muodostettiin niin, että saataisiin tutkimuskysymyksiin ja tavoitteisiin nähden mahdollisimman tarkoituksenmukaiset haastateltavat. (Tuomi 2007, 141; Tuomi & Sarajärvi 2009, 86-87.) Haastateltavat löytyivät tutkijoiden sosiaalisten verkostojen kautta, mutta haastateltavat eivät olleet opinnäytetyön tekijöiden sukulaisia tai ystäviä. Työn tekijöiden tuttavat tunsivat tarkoituksenmukaisia isiä, joilla oli aiheesta tietoa sekä halua kertoa kokemuksistaan. Haastattelu-aika ja -paikka sovittiin miesten kanssa puhelimitse.

5.3 Aineiston käsittely ja analyysi

Laadullisessa tutkimuksessa on vaikeaa erottaa erikseen aineiston keruu-, käsittely- tai analysointivaihetta, sillä vaiheet liittyvät läheisesti toisiinsa. Aineistosta saatiin jo sen keräämisvaiheessa alustavaa käsitystä, mutta haastattelumateriaali analysoitiin pääasiassa vasta puhtaaksikirjoitus- ja käsittelyvaiheen jälkeen. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 163-169.) Aineisto analysoitiin abduktiivisella eli teoriaohjaavalla sisällönanalyysillä. Siinä yhdistyy aineistolähtöinen eli induktiivinen ja teorialähtöinen eli deduktiivinen sisällönanalyysi. (Kylmä & Juvakka 2007, 23.) Abduktiivisessa sisällönanalyysissä on kolme vaihetta; redusointi, klusterointi ja abstrahointi. Analyysi etenee samalla tavalla klusterointiin saakka kuin induktiivisessa sisällönanalyysissä. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108-111.)

Tutkittu ilmiö pyrittiin esittämään laajasti, mutta mahdollisimman tarkasti. Sisällönanalyysin ensimmäinen vaihe oli litterointi, eli haastattelunauhoilla oleva materiaali kirjoitettiin ensin puhtaaksi tekstiksi sanasta sanaan. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 163-164.) Aineiston puhtaaksikirjoituksessa noudatettiin tarkkuutta kirjoittaen ylös asiat niin kuin ne kerrottiin, eikä vajaita lauseita täydennetty (Alasuutari 2011, 85). Tämän jälkeen puhtaaksi kirjoitettu aineisto luettiin huolellisesti alleviivaten tekstistä kaikki tieto, joka liittyy opinnäytetyön tarkoitukseen ja tutkimuskysymyksiin. Epäolennaiset asiat jätettiin pois. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 163-164.)

Kun kaikki oleellinen asia oli poimittu tekstistä, tekstiä alettiin luokitella alkuperäisiin ilmauksiin, joiden pohjalta muodostuivat tiivistetyt ilmaukset. Tätä kutsutaan aineiston pelkistämiseksi. Pelkistäminen auttaa aineiston muodostamista selkeäksi kokonaisuudeksi ja siihen sisältyy sanojen tai ajatuskokonaisuuksien luokittelu niiden teoreettisen merkityksen mukaan. Näitä pelkistettyjä ilmauksia vertailtiin ja yhdisteltiin. Tätä abduktiivisen sisällönanalyysin ensimmäistä vaihetta kutsutaan redusoinniksi. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 91-119, 117; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 165-169.)

Aineiston pelkistämisen jälkeen tehtiin aineiston klusterointi, joka tarkoittaa käytännössä sitä, että isien ilmaisuista etsittiin samankaltaisuuksia ja eroavuuksia. Kaikki

samaa tarkoittavat ilmaisut yhdistettiin luokkiin, jotka nimettiin mahdollisimman hyvin niiden sisältöä kuvaaviksi. Samankaltaisista pelkistetyistä ilmauksista muodostui alaluokkia, joita käytettiin apuna aineiston ryhmittelemisessä. Samankaltaiset alaluokat puolestaan muodostivat suurempia luokkia, yläluokkia. Yläluokkien avulla aineistosta muodostettiin isoimmat ryhmät eli pääluokat. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108-111; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 165-169.) Sisällönanalyysistä on esimerkki liitteessä (Liite 2).

Abduktiivisen analyysin viimeisessä vaiheessa, abstrahoinnissa, saatua aineistoa yhdisteltiin aiempaan tätä aihetta käsittelevään teorian tietoon, kun induktiivisessa sisällönanalyysissä puolestaan luodaan käsitteitä saadun aineiston pohjalta. Täten abduktiivisessa sisällönanalyysissä yhdistyvät teoria ja aineisto, jonka myötä aiempi teorian tieto voidaan osoittaa todeksi ja tuoda tutkimusilmiöön uutta näkökulmaa. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 108-111, 117; Kylmä & Juvakka 2007, 23.)

6 TULOKSET

Tämän opinnäytetyön haastatteluihin osallistui neljä yhden lapsen isää, jotka olivat iältään 22-40 –vuotiaita. Lasten iät vaihtelivat muutamasta kuukaudesta kolmeen vuoteen, mutta kolmella neljästä isästä lapsi oli imeväisikäinen. Isät työskentelivät rakennus-, sähkö- ja automaatioaloilla. Osalla isistä työ ei ollut säännöllistä ja vaki-
tuista.

Isät olivat päässeet mukaan lastenneuvolakäynneille perheen kanssa pääosin hyvin. He olivat osallistuneet neuvolatarkastuksiin ja neuvolalääkärikäynteihin. Osa isistä osallistui mieluummin lastenneuvola- kuin äitiysneuvolakäynneille. Lapsen syntymän jälkeen osalla isistä oli aikaa olla kotona perheen kanssa ja he olivat päässeet helposti mukaan lastenneuvolaan. Töiden alkamisen jälkeen isien neuvolassa käyminen väheni. Yksi isä pääsi lähtemään neuvolaan hyvin työpaikalta päin.

6.1 Isyyden merkitys miehelle

Isyys merkitsi miehille monia asioita ja muutoksia. **Arki muuttui** uudenlaisen perhe- ja elämäntilanteen sekä parisuhteen osalta. **Perhe- ja elämäntilanteen muutokseen** sisältyi esimerkiksi isien pysyvä suhde lapseen ja suvun jatkaminen. Eräs isä koki muuttuneen perhe-elämän alkaneen kotona ollessa, kun molemmat puoliset pääsivät tutustumaan vanhemmuuteen. Isä ei ollut perheen luota pitkiä aikoja poissa.

Oma lapsi on kuitenkin aina oma lapsi joka ei katoa mihinkään elämästä. (Isä 3.)

...On niinkun suvun jatkaja... (Isä 4.)

...Molemmat tutustu siihen vanhemmuuteen.. ei ollu silleen pitkiä pois-
saoloja perheen luota hetkeen. (Isä 1.)

Aikaa käytettiin eri tavoin kuin ennen, sillä isien oma vapaa-aika väheni ja he joutuivat laittamaan asioita tärkeysjärjestykseen jaksakseen olla lapsen kanssa. **Päivärytmi muuttui** säännölliseksi ja rutiininomaiseksi. Se toi mukanaan pitkäaikaista

sitoutumista ja pysyvyyttä. Eräs isä esimerkiksi koki arjen kuormittavuuden vaikuttavan heti isän ja lapsen väliseen suhteeseen. Puolet isistä kokivat, että eivät ota stressiä asioista ja osaavat ottaa rennosti.

No rutiinomaista. Silloin ku se on rutiinomaista niin kaikki on tyytyväisiä ja homma toimii..Tietysti samalla ne sitoo. (Isä 3.)

...Piti sitte urheilua ja kavereita karsia että jakso olla lapsen kanssa.. Jos otti vähäki jotain ylimäärästä nii väsähti...Vaikutti tosi paljon mun ja lapsen väliseen suhteeseen. (Isä 1.)

Mä en oo niin kova stressaamaan asioita ja otan vähän lunkimmin asiat. (Isä 4.)

Töiden jälkeinen aika koostui pääosin **lapsen ja perheen kanssa vietetystä ajasta**, joka sisälsi muun muassa isän ja lapsen kahdenkeskisen ajan viettämisen, leikkimisen, musiikkivideoiden katselemisen, ulkoilemisen sekä perustarpeista huolehtimisen. Eräs isä kuvaa lisäksi lapsen kanssa vietetyn ajan nauttimiseksi ja lapsen kehityksen havainnoimiseksi. Hänen mielestään lapsen kanssa vietetty aika mahdollistaa vaimon oman ajan viettämisen.

Se on niinkun osa isyyttä että pitää lapsen kanssa kaksin hauskaa. (Isä 1.)

Me leikitään, käydään vaunulenkillä, syötän, laitan päiväunille. (Isä 4.)

No katotaan paljon musiikkivideoita. (Isä 2.)

Se on havainnoimista ja nauttimista siitä kun toinen oikeen hymyilee ja iloitsee...Niin nopeesti kehittyi tuossa vaiheessa...Yritän olla ilta-ajasta mahdollisimman paljon lapsen kanssa ja vaimo saa sitten taas jotain muuta ajateltavaa. (Isä 3.)

Kaikkien isien mielestä isyyteen kuuluu **vastuun kantamista**. Se lisääntyi kaikilla isillä ja vastuu merkitsi heille **lapsesta huolehtimista**, johon sisältyi lapsen kokonaisvaltaisesta hyvinvoinnista ja perustarpeista huolehtimista. Vastuun kantamiseen sisältyi lisäksi lapsen kasvatuksesta ja perheen taloudellisesta tilanteesta huolehtiminen. **Taloudellinen vastuu** tarkoitti kaikilla isillä pääosin työssä käymistä,

jonka kautta perhe sai elantoa. Kaksi isää kertoi lapsen sairauden tai allergian hoitamisen vievän paljon aikaa ja rajoittavan täten arkea. Eräs isä kuvasi tietyllä tavalla aikuistuneensa isäksi tulemisen myötä.

Vastuutahan se nyt lisää. (Isä 2.)

...Haluaa olla läsnä ja haluaa että toisella on kaikki hyvin ja haluaa kaikkea parasta. (Isä 3.)

Tää allergia-asia on rajoittanu aikalaila meidän perheen arkea. (Isä 4.)

...Sillei niinku tuntuu et tietyllä lailla aikuistunu. (Isä 1.)

Miehet kuvasivat **rooliaan perheessä** perheen pää -isänä, leivän pöytään tuojana, paperiasioiden hoitajana tai kotitöissä auttajana. Yksi isä koki, ettei ole erityisemmin mitään näistä, vaan asioita hoidetaan vaimon kanssa tasapuolisesti.

No varmaan semmonen jokapaikanhöylä... Niin sanotusti perheen pää. (Isä 1.)

Ja auttaa sitte kotitöissä ja tuota remonttia kumminki on. (Isä 2.)

Miehet asettuivat isän rooliin pääosin olemalla esimerkkinä ja roolimallina lapselleen. **Lapsia haluttiin kasvattaa opettamalla heille** esimerkiksi hyvää käyttäytymistä, muiden kunnioittamista, sääntöjen ja rajojen asettamista sekä elämäntaitojen- ja tapojen opettamista. Eräs isä koki tärkeäksi asiaksi rikastuttaa lapsensa mielikuvitusta ja antaa hänelle luvan olla lapsi. Isän mielestä oli tärkeää, että lapsi saa osallistua kotitöihin, jos haluaa.

Pitää osata käyttäytyä ja olla ihmisiksi. (Isä 2.)

...Me halutaan hyvät rajat. (Isä 1.)

Kyllä mä haluaisin että lapsi kunnioittaisi vanhempiaan...Oppisi hyvät elämäntavat ja pienet asiat niinku että ei kiroilla. Oikean ja väärä opettelu tietyissä asioissa on tärkeää. (Isä 4.)

Haluaisin että lapsi kunnioittaisi vanhempiaan. (Isä 3.)

Isän rooliin astuminen sisälsi toisilla isillä **omaan isään ja isoisään samaistumisen ja heiltä oppimisen**. Isät kuvasivat tunnistavansa itsessään piirteitä isästään tai isoisästään. Piirteistä osaa miehet pitivät hyvinä ja toisia eivät niinkään.

Oon sanonu että en koskaa tuu olemaan samanlainen isä ku oma isä oli...Joskus taas huomaa että on justii samanlainen ku seki. (Isä 2.)

Oon tehny tosi paljon kaikkea kivaa aina pienenä meidän isän kanssa...sitä kautta tuli se että haluan olla oman lapsen kanssa...Ja on auttanu syvempään tuttavuuteen oman lapsen kanssa se mun ja papan välinen suhde. (Isä 1.)

Isät **kokivat isyyteensä hyvänä ja positiivisena asiana**. Isyyteen liittyi paljon **tunteiden vaihtelemista**, esimerkiksi pelon ja avuttomuuden tunteiden kokemista ja hermojen kiristymistä. Miehet **oppivat** lapsen saamisen sekä isyyden myötä paljon **uusia asioita**. Ensimmäisen lapsen kohdalla asioita on täytynyt opetella. Eräs isä kuvasi lapsen tuoman elämänmuutoksen myötä tuovan joka päivä uuden oppimista.

Lapsen itku aiheuttaa semmosta että nyt täytyy toimia nopeasti. Nostaa jotenkin stressitasoa...Varsinkin jos se jatkuu niin tulee sellanen avuttomuuden tunne. (Isä 3.)

Nii olihan se että oli onnellinen...Pelotti että pysyköhän se ees hengissä... Kokoajan saatto kuitenkin vähän miettiä että mitähän sitä tulee seuraavaks tai niinku. (Isä 1.)

...Venyttää pinnaa ja on paljon hampaita kiristelty. (Isä 4.)

...Ku on ensimmäinen lapsi että ei oo mitään läpikäynny ennen. (Isä 2.)

Osa miehistä ei osannut kertoa millaisia isiä he ovat, sillä heidän lapsensa olivat vielä niin pieniä ja isyys oli heille melko tuore asia. Miehet silti **toivoivat olevansa hyviä isiä** lapsilleen, johon sisältyi erään miehen mukaan halu olla rakastava ja läheinen isä lapselleen, sekä elää mukana lapsen tunteissa. Yksi isä haluaisi nähdä itsensä iloisena ja helposti lähestyttävänä. Yksi haastateltavista kuvaa isyyttään seuraavasti:

Se on ehkä haastavaa...Antoisa lapsen kannalta... Meillä on hyvin samanlainen temperamentti, että vähän törmätään toisinaan keskenään ei ihan täydellinen isä mutta ehkä ihan välttävä ainakin. (Isä 1.)

Puolet isistä kuvaavat **kiintymyssuhteen syntymistä isän ja lapsen välillä**. Eräs isä kertoo omasta kokemuksestaan, kun lapsi itse otti häneen ensimmäisiä kertoja kunnolla kontaktia ja kuvaa, miten loi suhdetta lapseensa perustarpeista huolehtimisen kautta. Hän kertoo, että heillä on lapsensa kanssa hyvä luottamussuhde, jota on edesauttanut isän ja lapsen samanlainen temperamentti sekä isän huomion antaminen lapselle. Toinen isä puolestaan kertoo ymmärtävänsä, miten paljon lapsi häntä tarvitsee perustarpeiden tyydyttämisessä. Isät ottivat lapseensa kontaktia ole-malla itse rauhallisia. Katse- ja ihokontakti, sylissä pitäminen, lapsen jokelteluun ja juttelemiseen vastaaminen sekä keskusteleminen olivat keinoja saada kontakti lapseen. Yksi isä kertoo kontaktin ottamisen olevan vielä vaikeaa. Jotkut isistä kertoivat kiintymyssuhteen muuttuneen isän ja lapsen välillä, esimerkiksi jos isä oli ollut pitkään poissa kotoa. Lapsen tarpeita isät kertoivat tunnistavansa pääosin oman kokemuksensa kautta, lapsen itkun ja sen äänensävyn sekä kellonajan avulla.

...Sä vaihdat jotain vaippaa...Luo silti jonkinlaista sidettä lapseen, ku sä hoidat sitä. (Isä 1.)

Katsekontaktia ottamalla kovasti ja ihokontaktia. Paljon on sylissä ollut. Sitte sellasta höpöttelyä kovasti, vastataan lapsen jokelteluun...Koko ajan tajuaa vaan enemmän ja enemmän kuinka riippuvainen toinen on itestä. (Isä 3.)

Mä olin jo saanu vähän kontaktia lapseen ni sen huomaa, että jos mä olin pitkään poissa kotoa...Hetki se suhde kärsii. (Isä 4.)

Kolme isää neljästä kuvasivat **puolisoiden välisen suhteen vahvistuneen** lapsen saamisen myötä. Suhde vahvistui parisuhteen ja vanhemmuuden osalta. **Parisuhde kehittyi** niin, että puolisoiden täytyi nähdä vaivaa parisuhteen eteen enemmän kuin ennen ja järjestää kahdenkeskistä aikaa. Lisäksi kaksi isää kertoi parisuhteeseen ilmaantuneen vaikeuksia perheenisäyksen jälkeen.

Se aika mitä jää kahdenkesken niin silloin täytyy oikeesti keskustella ja ymmärtää toista...Ylipäättään saa olla niinkun enemmän rauhassa kahdestaan. (Isä 3.)

Yhessä oleminen ja kahdenkeskinen aika on vähissä. Parisuhde kärsii ja on kärsinyt paljon. (Isä 4.)

Niinkun rankentanu...Pitää nähä enempi vaivaa tuota ku ei oo kaksin-keskisiä aikoja. (Isä 1.)

Vanhemmuuden osalta puolisoiden välinen suhde vahvistui niin, että he keskustelivat asioista keskenään ja pyrkivät löytämään yhteisen kannan niihin. Yksi isä koki, että kaikista asioista pitää pystyä huolehtimaan, mitä eteen tulee. Ongelmia pystyttiin käsittelemään paremmin kuin ennen. Lapsi kasvatti puolisoita yhteen vanhempina. Vanhemmuutta jaettiin tasaisesti ja asioita pyrittiin tekemään puoliksi isän ja äidin välillä. Se helpotti arkea ja vähensi henkistä kuormittumista. Kaksi isää totesi, että puoliso viettää aikaa enemmän lapsen kanssa ja ottaa täten enemmän vastuuta ollessaan yksin kotona lapsen kanssa.

Pystyy käsittelemään ongelmia eri lailla. Välit on tavallaan lähentyneet. (Isä 4.)

On helpompaa, ku on kaksi...Siinä ei tuu samanlaista henkistä kuormitusta lapsen hoidosta. (Isä 3.)

Isyyteen valmistautuminen alkoi puolison tultua raskaaksi. Mielikuvat isyydestä tulivat esimerkiksi kavereiden samanlaisien arvojen sekä heidän kokemustensa kautta. Lisäksi yksi mies kertoi alkaneensa seurata ympärillä olevia isiä ja kiinnitti huomiota siihen, miten he toimivat lastensa kanssa. Yhdelle isälle varpajaisten pitäminen sekä vauvanhoitotarvikkeiden hankkiminen ja lastenhuoneen tekeminen toivat ajatusmaailmaa tulevasta isyydestä.

Toisten kokemusten kautta rupes niinku ettiin, et millasta se mahdollisesti on...Kavereita jolla on hyvin samanlainen arvomaailma kun mulla, nii se vähä niinku anto suuntaa. (Isä 1.)

Eri lailla rupee seuraamaan lapsiperheitä... Ympärillä olevia isiä...Kiinnittämään huomiota että miten ne reagoi. (Isä 3.)

Tehtiin lastenhuone, hankittiin kaikki tarvittavat välineet...Ja sitä kautta tuli semmonen ajatusmaailma. (Isä 4.)

Sen sijaan **isyyden ymmärtämisessä** kesti kauan. Yhdellä isällä isyyteen kehittyminen alkoi, kun lapsi oli syntynyt. Eräs isä kuvaa ymmärtäneensä oman isyytensä lapsen ollessa muutaman kuukauden vanha, mutta tunsivat olevansa isä vasta, kun lapsi oli melkein vuoden iässä. Isä kertoi isyyden prosessin olevan pitkä ja kertoi, miten tuli ymmärtäneeksi, että lapsi on oikeasti hänen omansa. Yhdelle isälle raskauden alkaminen puolestaan tapahtui nopeasti, jota hän ei osannut odottaa.

Se on oikeestaan alkanu vasta siinä kehittymään kun toinen on syntyny. (Isä 3.)

Lapsi oli varmaan pari kolme kuukautta kun mä sanoin että nyt alan vasta tajuta että oon isä. On tuntenu ittensä isäksi ni se on varmaan lähemmäs vuotta, ku ymmärtää että se on oikeesti mun lapsi. (Isä 1.)

Kyllä me puhuttiin lapsen teosta ja näin, mutta ei me osattu odottaa että se tulee noin äkkiä. Sitte sitä vaan oltiin isä. (Isä 4.)

6.2 Isyyteen kasvamista auttaneet ja vaikeuttaneet tekijät

Isyyteen kasvamista auttoi **vertaistuen saaminen**. Tämä sisälsi kavereiden kanssa keskustelemisen ja läheisten ihmissuhteiden tärkeyden isäksi kasvamissa.

Paljon tietysti kavereita jotka on vähän vanhempia, ni niitten isyyden kautta on ammentanu jotain tietoja ja jutellu niiden kanssa...On oppinu niiden isyydestä. (Isä 1.)

Läheisiin ihmissuhteisiin sisältyivät isän suhde puolisoon, lapseen, omiin vanhempiin ja sisaruksiin sekä isovanhempiin. Näistä suhteista isäksi kasvamista auttoi erityisesti **puolison antama tuki**, johon sisältyivät puolison kanssa keskusteleminen, omille mielipiteille saatu hyväksyntä, isän tukeminen kannustamalla, palautteen saaminen isyydestä sekä puolisoitten väliseen parisuhteeseen luottaminen. Eräs isä koki puolisoitten samanlaisen arvomaailman olevan eduksi hänen vanhemmuudelleen ja sitä kautta kasvattavan osaltaan isyyteen. Vanhemmilta ja isovanhemmilta saatu tuki oli muun muassa lastenhoitoapua.

Eniten veljen perheeltä. Ollaan juteltu asioista ja hän on kertonut omista kokemuksistaan. Jakamalla asioita. (Isä 4.)

...Saa hyväksyntää niille omille mielipiteille että miten haluaa lapsen kanssa toimittavan...On ajateltu sillä lailla niin että toinenkin (puoliso) on samaa mieltä. (Isä 3.)

...(puoliso) Kehuu tosi paljon jos mä oon hänen mielestään tehny oikein isänä...Sanoo senki jos mä oon tehny väärin...Meillä on aina ollu ihan hyvä, no todella hyvä suhde (puolison) kanssa. Ollaan varmasti molemmat tuettu toisiamme. (Isä 1.)

Isäksi kasvamista auttava tekijä oli myös **eläminen hetki kerrallaan**. Erään isän mielestä hänen oma rauhallisuutensa ja asioiden hyvä käsittelytaito edistivät isyyteen kasvamista.

Päivä kerrallansa, joka päivä kasvetaan vähän enempi siihen. (Isä 2.)

Ehkä mua on auttanu isäks kasvamisessa, että mä oon luonteeltani tosi rauhallinen joka tilanteessa...Pystyn käsittelemään kaikkia asioita aika paljon. (Isä 4.)

Isäksi kasvamista helpottivat lisäksi **neuvolasta saadut ohjeet ja tuki**. Kaksi isää mainitsivat hyötyvänsä neuvolasta saaduista ohjeista. Lisäksi isät **lukivat** itse hankkimiaan vanhemmuutta ja isyyttä käsitteleviä kirjoja.

Kyllähän niissä neuvolajutuissa jotaki oli, jotaki niistä oppi...Jotaki lipulappusia tuli luettua. (Isä 2.)

Tämmösiä tietopaketteja on saatu neuvolasta. (Isä 3.)

Meillä on jotaki semmosia kirjoja, mistä oon lukenu ei varsinaisesti isäksi tulemista mutta käsittelee sitä lapsuutta. Oon mä sellasiaki kirjoja lukenu mikä käsittelee isyyttä tai siihen kasvamista ja sellasta. (Isä 1.)

Isäksi kasvamista **vaikeuttavaksi tekijäksi** mainittiin **haasteet ajan käyttämisessä**. Haasteet ajan käyttämisessä ilmenivät oman vapaa-ajan vähenemisellä, johon liittyi muun muassa miehen tarve olla itsekseen. Lisäksi sän ja äidin täytyi järjestää yhteistä aikaa. Lapsen ja isän keskinäistä vuorovaikutusta vaikeutti muun muassa yhteisen ajan puuttuminen tai se, että isän **henkisesti raskas työ** vei voimia kotona vietetystä ajasta. Lapseen liittyviä isäksi kasvamisen prosessia hidastavia tekijöitä olivat lapsen **vakava allergisuus** ja **yllättävät sairaudet**.

Se on vähän ehkä hidastanu sitä isäks kasvamista että tykkää olla välillä yksin ja rauhassa...Pitäny yhtäkkiä oppia olemaan yhteisöllinen. (Isä 1.)

Vaikeuttavia tekijöitä varmaan on ku vapaa-aika viedään pois. (Isä 3.)

Mä oon ollu paljon kesällä pois nii se on oppinu siihen äitin kanssa olemiseen ihan...Jollain lailla vieraantunu musta. (Isä 4.)

Isäksi kasvamista vaikeuttivat myös **vähäinen vertaistuen saaminen, isän mallin puuttuminen** ja **vähäinen tuki**. Jotkut isistä kertoivat heidän lapsuudenaikaisen isä-lapsisuhteensa olevan etäinen joko vanhempien eron tai isän ja lapsen vähäisen yhdessäolon myötä. Yksi isä ei ollut saanut **juuri mitään tukea** isäksi kasvamiseen.

Mä oon hyvin vähän saanut tukea mistään isäksi kasvamiseen. (Isä 4.)

Molemmat isoisät ovat kuolleet jo ennen syntymääni ja sitte isä on ollu aina suhteellisen kaukana...Puhelimen päässä aina tavoitettavissa. Ei aina tullu käymään tai tullu harvoin käymään ku kuitenkin yksinhuoltajan lapsena on kasvanu...Ei sillee arjessa oo ollu ikinä mukana. Ei oo samalla lailla sitä mallia isyydestä. (Isä 3.)

6.3 Isien saama tuki lastenneuvolasta

Lastenneuvolakäynnin sisältö koostui erityisesti lapsen **kehityksen seuraamisen** arvioimisesta sekä pituuden ja painon mittaamisesta. Eräs isä nimesi heidän perheen lastenneuvolakäynteihin sisältyvän lisäksi paljon **lapsen allergia-asioiden hoitamista**. Isät puhuivat myönteiseen sävyyn lastenneuvolakäynteihin liittyvistä mielipiteistään ja kokemuksistaan. Heidän mielestään neuvolassa sai kysyä asioita lapsen terveyteen ja hyvinvointiin liittyen.

Siellä näkee aina sen kehityksen, onko tullut paljon pituutta ja painoa, päänympärystä. (Isä 3.)

Mä oon tykänny käydä siellä mukana. Ihan hyvä paikka on ollut. (Isä 4.)

Kyllä siellä on kyselty ja ihan opetettu sitte jos on ollu jotaki kysyttävää ja neuvottu ja ihan kivoja tätejä sielläkin on. (Isä 2.)

Isät olivat tervetulleita neuvolaan. Heidät **kohdattiin neuvolassa** pääasiassa **tasapuolisesti** äiteihin verrattuna, mutta yhtä isää ei oltu lastenneuvolassa juurikaan huomioitu. Toinen isä kertoo, että terveydenhoitaja oli kysynyt häneltä isyydestä ja isänä olemisesta.

Kyllä se on ollu ihan tasapuolista aina. (Isä 2.)

On kyselty vähän munkin kuulumisia silloin, ku mä oon ollu siellä...Sanottiin että keskustelkaa te kaksin kotona. (Isä 1.)

Multahan kysyttiin paljon isänä olemisesta. (Isä 1.)

Melkein jokaisessa **neuvolassa** oli **tarjolla** isille suunnattua **vertaistukea**, johon miehet eivät olleet osallistuneet. Jotkut isäryhmät olivat suunnattu vain tietyn ikäisten lasten isille ja osa ryhmistä pidettiin silloin, kun lapsi ei ollut vielä syntynyt. Yhdessä neuvolassa ei ollut isille suunnattua toimintaa.

Lapsen syntymän jälkeen lastenneuvolasta **tultiin kotikäynneille**, jolloin isiä oli kannustettu ja rohkaistu tulemaan mukaan lastenneuvolakäynneille. Terveydenhoitajan tekemiä kotikäyntejä pidettiin hyvinä. Silloin sai opastusta lapsen hoitamiseen ja oli mahdollisuus kysyä mieltä askarruttavista asioista.

Kotikäynnillä sanottiin että isä saa ehdottomasti tulla neuvolaan...on jopa suotavaa että isä tulee sinne. (Isä 1.)

Kotikäynnit siinä alussa ovat tosi hyviä... Sillon on tosi hyvä paikka kysyä. (Isä 3.)

Tiedollista tukea oli saatu esimerkiksi tietopakettien muodossa. Ne sisälsivät tietoa esimerkiksi lapsen kehityksestä, ihottuma- ja allergia-asioista sekä lapsen hoito-ohjeita. Lapsiperheille suunnatuista etuuksista ja palveluista oli saatu tietoa.

...Pikku-ihottumat, pikku allergiat ja semmoset niin ne kyllä usein tulee tosi kattavasti. (Isä 1.)

Kelan tuista on puhetta ollut terkkarinkin kanssa...Nehän on kelan korvattavuuden piirissä ne maitojauheet ja nämä. (Isä 4.)

Emotionaalinen tuki koostui isän kannustamisesta, jota vain yksi isä kertoi saaneensa terveydenhoitajalta. Eräs isä puolestaan sanoi, ettei ole osannut kaivata emotionaalista tukea terveydenhoitajalta.

Jotain kannustustaki, että on puhuttu kuinka tärkeä isän rooli voi olla...Terveydenhoitajalta pientä kannustusta on ollut. (Isä 1.)

Lastenneuvolan tarjoama **sosiaalinen tuki** muodostui erään isän mukaan siitä, että tietää, jotta neuvolasta voi kysyä asioita. Ryhmätoimintaa tarjottiin isille kolmessa neljästä neuvolasta, mutta sitä isät eivät olleet hyödyntäneet.

Siellä on tavallaan yksi tukiverkko jolta voi kysyä että sillä lailla on tukenut. Tietää että sieltä voi kysyä. (Isä 3.)

Sosiaaliseen tukeen sisältyi lisäksi **perheen asioiden kartoittaminen**. Isät olivat täyttäneet lomakkeita, joiden pohjalta lastenneuvolan terveydenhoitaja oli kartoittanut sosiaalisen tuen tarpeita. Pelkästään isille suunnattuja lomakkeita ei lastenneuvolassa ollut käytössä.

Lappuja on myös täytetty, mihin isä vastaa...Alleviivaa oman näkökulmansa... (Isä 2.)

Osa isistä kertoi, että oli saanut mielestään **riittävästi tukea** lastenneuvolasta. He kokivat saaneensa kysymyksiinsä vastauksia. Eräs isä kertoo terveydenhoitajan varmistaneen joka kerralla, onko kysyttävää jostain asiasta.

Kysymyksiin on saanut vastauksia ja selvitetty asioita. (Isä 3.)

Joka kerta on kysytty että onko jotain kysyttävää ja tarviiko vielä tietoa jostain. (Isä 2.)

6.4 Isien toivoma tuki lastenneuvolasta

Lastenneuvolasta saadun **tuen** isät kokivat silti osittain **riittämättömäksi**. Terveydenhoitajien antamat neuvot eivät olleet aina täysin selkeitä, vaan isät olivat saaneet ympäröivästä vastauksia tai sitten isät eivät olleet saaneet vastausta lainkaan.

Annetaan ympäröivä vastaus...Jos haluais kunnan vastauksen niin sitä ei saa. (Isä 2.)

Neuvoja ja ohjeita haluttiin saada selkeämmin ja täsmällisemmin. Isät kaipasivat tarkkaa tai suuntaa-antavaa tietoa esimerkiksi lapsen ravitsemuksesta. Lisäksi haluttiin, että terveydenhoitaja kertoo asioista selkeästi ja ymmärrettävällä tavalla. Terveydenhoitaja ei ollut varmistanut annetun ohjauksen ymmärtämistä perheeltä.

...Jos pyytää jonkulaista suuntaa-antavaa määrää niin sellasta ei oosaa, se on vaan että kokeile. (Isä 2.)

Joskus ne on mennyt vähän niinkun ohi korvien, että on jouduttu seuraavana päivänä soittamaan uudestaan samasta asiasta. (Isä 4.)

Osa isistä koki, että **eivät olleet saaneet riittävästi tietoa asioista.** Heidän mielestään täytyi itse osata kysyä saadakseen vastauksia. Tietoa saatiin hyvin lapseen liittyvistä perusasioista, mutta monimutkaisempiin asioihin tai lapsen terveyteen liittyviin ongelmiin isät eivät saaneet tarpeeksi tukea tai tietoa. Yhden isän mukaan hänen tarvitsemansa tieto oli löytynyt internetistä.

Terkkari kertoo ehkä tiettyyn pisteeseen asti mutta mulleikki jäi paljon kysymyksiä auki...Jos on ongelmia paljon. (Isä 1.)

Perusasioihin tulee apteekin hyllyltä vastaukset...jos on tosiaan ongelmia tai muuta tulee, niin sitten on koettu että kestä. (Isä 3.)

Kyllä se netistä tulee varmaan suurin osa...Ei se neuvolasta sinänsä ootullu. (Isä 2.)

Ensimmäisen lapsen isät halusivat saada **tietoa lapsen kehityksestä** ja siitä, mikä siihen liittyen on normaalia ja mikä ei. Tukea tarvittiin lapsen **hoitamiseen** liittyviin asioihin. Lisäksi lapsen **nukkumiseen** liittyvistä asioista haluttiin tietoa. Lastenneuvolan terveydenhoitajalta isät hakivat **varmistusta asioihin**, joista he olivat lukeeet saamistaan kirjallisista oppaista ja materiaaleista.

...Onko tämä normaalia kun toinen tekee jotain tai jollakin tavalla. (Isä 3.)

...Missä iässä lapsen pitää tehdä mitäki...Että kehitysvaiheista. (Isä 2.)

...Kun melkeen kaikki syöttämiset, nukuttamiset, hoitotoimenpiteet, kylvettämiset ja muut on opittu muualta...Käytännön asioista että niitä pitää niinkun isillekin opettaa enemmän. (Isä 4.)

...Ollaan haettu niinku varmistusta että voidaanko alottaa jo aikasemmin. (Isä 3.)

Isät tarvitsivat tietoa **lapsen ravitsemukseen** liittyvistä asioista. He halusivat tietää, milloin lapselle voi alkaa antaa kiinteitä ruokia sekä millaisia ruoka-aineita lapselle saa antaa ja mitä ei. Lisäksi lapsen syömät **ruokamäärät** mietityttivät isiä. He halusivat tietää, paljonko lapsen tulee syödä ollakseen kylläinen. Normaalialue syömistä kuvaavaa numeerista määrää kaivattiin, mutta sellaista isät eivät olleet saaneet. Eräs isä liitti ravitsemusasioihin lapsen allergisuuden monille ruoka-aineille. Hän kertoo, että perhe oli yhteydessä lapsen **allergia-asioissa** terveydenhoitajaan.

Varsinkin ruoka-asioihin niin ei oo, ei mitään vastausta... Ku kysyy että paljonko sille pitää antaa ruokaa...Kaipaa jonkunlaista osviittaa, määrää... Kaipaa tietoa että mitä ruokaa saa antaa ja mitä ei saa antaa. (Isä 2.)

...On kysytty ruuasta että voidaanko antaa jo kiinteitä ja missä vaiheessa voi antaa viljoja. (Isä 3.)

...Allergia-asioissa on paljonkin jotka on mietityttännyt ja joita pitää miettiä ja mitkä mietityttää... Kysyttiin oireista aluksi terkkarilta...Aina ensimmäisenä soitettiin terveydenhoitajalle. (Isä 4.)

Terveydenhoitajan antamasta **neuvonnasta ja ohjauksesta saatiin paras hyöty** heti sen jälkeen, **kun lapsi on syntynyt** tai muutaman viikon kuluttua lapsen syntymästä. Yksi isistä koki, että neuvoista ja ohjeista hyötyisi parhaiten **ennen lapsen syntymää**. Ohjauksen tarvetta kaikki isät perustelivat näihin aikoihin siksi, että elämäntilanne lapsen saamisen myötä ja kaikki sen mukanaan tuomat asiat ovat heille uutta.

Sillon ku kaikki on ihan uutta...Ja lapsi on muutaman viikon vanha että jos joku tulis kotiin ja näyttäis...Kädestä pitäen voisi näyttää kaikkia juttuja. (Isä 4.)

Ohjauksesta hyötyy parhaiten siinä alkuvaiheessa...Sitten kiinteisiin ruokiin siirtymisessä. (Isä 3.)

Ohjauksesta hyötyy parhaiten ennen lapsen syntymää mun mielestä. (Isä 1.)

Kahden isän mukaan he **eivät olleet saaneet isyyteen ja vanhemmuuteen tukea** paljoakaan lastenneuvolasta.

Koen että en oo saanut juurikaan tukea isyyteen ja vanhemmuuteen neuvolan terveydenhoitajalta. (Isä 4.)

Vanhemmuuteen ja sellaseen liittyvää nii en koe, että hirveesti semmosta. (Isä 3.)

Neuvolasta toivottiin **tasa-arvoista kohtelua**. Yksi isistä nosti asian esille, sillä hän koki jäävänsä vastaanotolla sivuun, eikä terveydenhoitaja huomionnut häntä lainkaan. Kysymykset kohdistuivat aina äitiin, eikä mielipiteitä tai kuulumisia kysytty isältä. Tämän myötä hän koki, että ei ole saanut tukea isyyteen ja vanhemmuuteen terveydenhoitajalta. Hän toivoi terveydenhoitajien tukevan aktiivisemmin isiä.

Ei aina tunnu siltä että isä on tasavertainen vanhempi... Kun kysytään kuulumisiakin niin äitiltä vaan kysytään, ei multa...Voishan siellä vähän kysellä isältäkin asioita...Vois jutella isänkin kanssa, ettei isä jäisi aina käynnillä syrjään tai sivuun. Otettaisiin isä samassa arvossa huomioon kuin äitikin, että siihen panostettais enemmän. (Isä 4.)

Eräs isä kaipasi terveydenhoitajalta **läsnäoloa** perheen ongelmatilanteessa.

Ehkä siinä olis voinu olla vielä enemmän sellasta läsnäolemista terkkarin puolelta...Ettei se vaan jää siihen puhelinsoittoon. Läsnäoloa tarvis kyllä tämmösten allergiajuttujen kanssa, vaikka kävisivät kotona. (Isä 4.)

Yksittäinen lastenneuvolan vastaanotto-aika tuntui lyhyeltä ja puolet isistä koki niiden **jäävän** hiukan **pintapuolisiksi**. Neuvolakäynnillä ei ehditty keskustella terveydenhoitajan kanssa kunnolla asioista. Tätä isät haluaisivat ja **kaipasivat keskustelua** etenkin parisuhteen ylläpitämisestä, arjesta, perheenä olemisesta ja kasvatus-

asioista lapsen syntymän jälkeen. Vanhemmuuden rooleista ei keskusteltu ollenkaan. Isät toivoivat terveydenhoitajan antavan aikaa kysymyksiin ja keskustelemiseen.

Siitä vois tietysti olla enemmänki juttua, että kuinka parisuhde kuulus tai kannattais hoitaa. (Isä 1.)

Kyllähän siellä voisi olla jutustelua parisuhteesta ja arjesta...Siellä ei oikein semmosta aikaa ole siihen keskusteluun...Tuntuu, että saadain paino ja pituus ylös ja rokotukset annettua niin se on sitten siinä. (Isä 3.)

Kasvatusasioistakin on hyvä tietysti jutella. (Isä 2.)

Enemmän voisi antaa varmaan kysellä ja antaa aikaa siihen jutusteluun ja rupatteluun. (Isä 3.)

Lastenneuvolan vastaanotolla terveydenhoitaja teki erään isän mukaan tarvittavat mittaukset, mutta ei jakanut tekemiään havaintoja vanhempien kanssa. Isät halusivat terveydenhoitajan **jakavan tekemänsä havainnot** lapsesta sekä toivoivat keskustelun olevan tavallisella **ymmärrettävällä kielellä**. Kun lääkäri ja terveydenhoitaja tekivät yhteistyötä, he olivat keskustelleet ammattikielellä keskenään vanhempien ymmärtämättä, mistä puhutaan. Näihin asioihin toivottiin muutosta.

Testaa ite ne asiat vaan eikä kerrota oliko se normaalia vai...Tuntuu että tällaista ei ole lastenneuvolassa...Ei jaa niitä havaintoja meidän vanhempien kanssa...Lääkäri-terveydenhoitaja yhteistyössä...Että meille kerrottaisiin mitä he tutkivat...Eikä sillee, et kirjataan koneelle ja keskustelevat keskenään ammattikielellä. (Isä 3.)

Kaksi isää toivoivat saavansa **nopeammin lääkäriaikoja**, sillä he olivat kokeneet aikojen saamisen olevan hankalaa. Ajan sai vain silloin, jos asia oli todella akuuttia. Isien mielestä lääkäriaikojen odottaminen pienen lapsen kanssa oli turhauttavaa.

Lääkäriaikojen suhteen se on täällä vähän niin vaikeaa aina se ajan saaminen...Siinä voi mennä päiviä ennen kun se aika löytyy...Pitäisi olla aina niin akuuttia se asia että saa lääkäriajan. (Isä 4.)

Tuntu niinku vähän pitkältä ku toisella on huono ja paha olla...Ensin parin viikon päähän lääkäriaika...Siitä kuukauden-puolentoista päähän erikoislääkäriaika. Ne on vähän pitkiä aikoja pienen kanssa. (Isä 3.)

Kaikkien isien perheissä seuraava **aika lastenneuvolaan varattiin** edellisellä neuvolakäynnillä. Toiset isät toivoivat, että lastenneuvolasta soitettaisiin heille tai lähetettäisiin muistutusviesti, kun taas toiset olivat sitä mieltä, että nykyinen tapa on ihan hyvä. Yksi isä halusi, että neuvolan vastaanottoajoista lähetettäisiin muistutusviesti molemmille vanhemmille. Jos perhe oli unohtanut lastenneuvola-ajan, oli ollut vaikea saada sovittua uutta aikaa.

Ollaan unohdettu kerran se neuvola-aika...Tulis vaikka joku muistutus kummallekin, että on neuvola-aika tänään...Sitten kun sen ajan unohtaa niin sitä on vaikea taas saada. (Isä 4.)

Isät toivoivat, että he ja kaikki isät pääsisivät mukaan lastenneuvolaan. Heidän mielestään isien työssä käyminen vaikuttaa usein siihen, pääsevätkö he paikalle vai ei. Lastenneuvolalta toivottiin **joustavampia vastaanottoaikoja**, niin että isät pääsisivät neuvolakäynneille mukaan.

Ku ne isät on töissä nii varmaan harvemmin päästään neuvoloihin mukaan. (Isä 1.)

Olis mahdollista saada sitten esimerkiksi iltapäivästä vielä aikaa että ylipäätään pääsee paikalle lastenneuvolaan...Johonkin kuuteen saakka varmasti helpottais monia. (Isä 3.)

Isät toivoivat lastenneuvolan **kysyvän miehiltä mielipiteitä**, jos neuvolat haluaisivat isien osallistuvan enemmän toimintaansa. Haastateltavat miehet pitivät tätä tärkeänä asiana. Parannusehdotukseksi ehdotettiin kyselyn teettämistä isille.

Pitäis jotenki kysellä isien mielipiteitä enemmän neuvolan suunnalta. (Isä 2.)

Kysely isälle jos haluais että isät osallistuis...Ensimmäisen lapsen kanssa helposti vastais johonki kyselyyn tai kysymyksiin...Kyllä mä ainaki olisin vastannu mieluusti. (Isä 1.)

Osa isistä ajatteli, että miesten lastenneuvolakäynneille mukaan pääsemistä ja tiivistä osallistumista lapsen hoitoon täytyisi **tukea yhteiskunnallisesti**, esimerkiksi isää huomioimalla jo naisen raskausaikana ja kannustamalla vanhempainvapaisiin.

Pitäis sitti jo alkaa keksiä jotain semmosia että isät pystyis olemaan enemmän kotona...Tulee sitti tietysti rahallinen vastaan että pakko jommankumman on olla töissä. (Isä 2.)

Joku sellanen info tai starttipaketti...Semmonen valmistautumispaketti. Ku äitiyspakettiki tulee ennen syntymää ni siinä mukana tulis isälleki joku juttu joka valmentais isääkin siihen. (Isä 1.)

7 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

7.1 Johtopäätökset

Arki muuttuu isyyden myötä ja se tuo mukanaan haasteita sekä vastuun lisääntymistä. Haastateltavien isien arki muuttui ja siihen sisältyi miehen oman vapaa-ajan väheneminen ja asioiden tärkeysjärjestykseen laittaminen. Vastuu merkitsi heille lapsesta huolehtimista, vastuun ottamista lapsen kasvatuksesta sekä perheen taloudellisesta tilanteesta. Mesiäislehto-Soukka (2005, 120-123) on todennut myös samat asiat väitöskirjassaan. Lisäksi Eerolan tutkimustuloksista ilmenee pienten lasten isien kokevan lapsen hoitamisen keskeisimmäksi isyyden vastuullisuutta kuvaavaksi asiaksi (2015, 66). Terveystieteiden tutkimuskeskuksen on hyvä keskustella lapsen tuomasta elämänmuutoksesta ja sen mukanaan tuomista ajankäytön haasteista jo äitiysneuvolassa, mutta erityisesti lastenneuvolassa.

Lapsen saaminen lähentää puolisoita ja auttaa vanhempia toimimisessa. Opinnäytetyön tulosten mukaan lapsi kasvatti puolisoita yhteen, asioista pystyttiin keskustelemaan ja ongelmia käsittelemään paremmin kuin ennen. Myös Tiilin ym. (2011, 6-7) mukaan isät ovat tyytyväisiä parisuhteeseensa ja kokevat ongelmien ratkaisemisen olevan rakentavaa puolison kanssa. Haapio ym. (2009, 150-152) kertovat vanhemmuuden kasvun tapahtuvan osittain vanhemman ollessa vuorovaikutuksessa lapsensa kanssa. Parisuhteen ja vanhemmuuden tukeminen on tärkeää lastenneuvolan terveydenhoitajan työssä. Vanhempia on hyvä kannustaa puolisoita kahdenkeskisen ajan järjestämiseen. Lisäksi pienten lasten vanhemmille tulee puhua kiintymyssuhteen ja sen muodostumisen tärkeydestä.

Isät kokevat puolison tuen helpottavan isäksi kasvamista. Opinnäytetyöhön osallistuneet isät saivat pääosin isäksi kasvamiseen tuen puolisoiltaan. Mesiäislehto-Soukka (2005, 122) toteaa myös puolison tuen olevan tärkeä tekijä isäksi kasvamisessa ja helpottavan isänä toimimisesta. Terveystieteiden tutkimuskeskuksen on tärkeä tiedottaa parisuhteen ja sen tukemisen merkitys isyyteen. Parisuhdeasiat on hyvä ottaa puheeksi ja keskustella niistä molempien vanhempien kanssa.

Isäksi kasvamista vaikeuttaa isän mallin puuttuminen ja sitä helpottaa hyvä ja läheinen isäsuhde. Haastateltavista miehistä yhdellä isän malli puuttui kokonaan ja yhdellä miehellä oli etäinen isäsuhde ja nämä tekijät vaikeuttivat isäksi kasvamista. Kahdella miehellä suhteet omiin isiin olivat hyvät, mikä helpotti heidän isäksi kasvamistaan. Paajanen (2006, 54) sekä Dolan (2014, 816) ovat myös todenneet lähipiirissä olevan isän mallin auttavan miestä astumaan isän rooliin. Terveystenhoitajan on tärkeä tiedostaa tämä työssään ja tukea isiä, joilla ei ole lähipiirissään isän mallia. Näitä isiä tulisi aktiivisesti kannustaa ryhmätoimintaan, joissa he tapaisivat samassa tilanteessa olevia miehiä ja saisivat vertaistukea.

Isien saama tuki lastenneuvolasta on pääosin melko hyvää, mutta terveydenhoitajalta toivotaan tarkempaa ohjausta. Opinnäytetyön tulokset osoittivat isien saavan lastenneuvolasta tukea, etenkin tiedollista. Isät olivat saaneet silti usein ympäröivästä vastauksia kysymyksiinsä ja kaipaivat tarkkaa tietoa, esimerkiksi numerista lukumäärää. Myös muut tutkijat ovat todenneet, että isät kokevat saavansa yleisesti melko hyvää tukea neuvolassa, mutta ohjeita voisi suunnata yksilöllisemmin ja tarkemmin (Vuorenmaa ym. 2011, 293). Terveystenhoitajalla tulee olla itsellään tietoa asioista, joista antaa neuvoja. Hänen tulee selventää asiat niin hyvin, jotta asiakas ymmärtää ohjeet. Terveystenhoitajan on hyvä kiinnittää huomiota tarkkaan ohjeiden antamiseen ja varmistaa, että asiakas ymmärtää ne.

Lapsen hyvinvointi ja sen kokeminen tärkeäksi vaikuttavat isien tiedontarpeeseen. Haastateltavista jokainen tarvitsi tietoa lapseen liittyen riippuen lapsen terveydentilasta ja isät kokivat lapsensa hyvinvoinnin tärkeäksi asiaksi. Lapsen sairauden tai allergian yllättäessä tiedontarve lisääntyi. Myös aiemmin on todettu, että näkemykset omasta lapsesta sekä lapsen hyvinvointi ovat yhteydessä siihen, koetaanko terveydenhoitajalta saatu ohjaus ja tuki hyvänä vai huonona. (Vuorenmaa ym. 2011, 291-294.) Terveystenhoitajatyössä on tärkeä huomioida perheet, jotka ovat erityisen tuen tarpeessa esimerkiksi lapsen sairauden takia.

Isät kaipaavat huomioimista ja heille kohdennettua tukea lastenneuvolassa. Opinnäytetyöhön osallistuneet isät kokivat tullessaan pääosin hyvin huomioituksi, mutta heistä yhtä ei oltu huomioitu juuri ollenkaan. Hän kaipasi terveydenhoitajalta tasapuolista ja yksilöllistä kohtelua. Aiemmin on myös todettu, kuinka tärkeää on kohdata isät miehinä ja yksilöllisinä vanhempina. (Sosiaali- ja terveysministeriö

2008, 30, 4.) Isät halusivat, että heidät huomioitaisiin yksilöllisesti. He toivoisivat lisäksi mahdollisuutta keskustella terveydenhoitajan kanssa, esimerkiksi isyydestä ja siihen kasvamisesta. (Paavilainen 2009, 365). Terveydenhoitajan pitäisi kohdata molemmat vanhemmat yksilöinä ja suunnata puheensa molemmille.

Isät haluavat keskustella lapsen ja perheen asioista lastenneuvolan terveydenhoitajan kanssa. Haastatellut isät olivat keskustelleet terveydenhoitajan kanssa, mutta keskustelu oli joko pinnallista tai vähäistä. Isät kokivat sen liittyvän vastaanottoajan lyhyteen. Vastaanotolla terveydenhoitajan ja asiakkaan välinen keskustelu on yksi tärkeimmistä työtavoista (Lastenneuvola lapsiperheiden tukena 2004.) Terveydenhoitajan tulee ajan puutteesta huolimatta järjestää aikaa keskustelemiselle ja asioiden läpikäymiselle. Mikäli perheellä on tarve keskustella syvällisemmin, terveydenhoitaja voisi varata tällöin pidemmän vastaanottoajan tai pyytää vanhempia ylimääräiselle käynnille.

7.2 Eettisyys ja luotettavuus

Tässä opinnäytetyössä on kunnioitettu tutkimuksen eettisiä vaatimuksia. Aineiston pohjana olevan teorian tiedon käyttämiseen liittyy läheisesti artikkelien ja tekstien asianmukainen lainaaminen lähdemerkintöjen avulla. Eettisyyttä noudattaen jonkun toisen artikkelia tai tekstiä ei tässä työssä ole plagioitu eli lainattu luvottomasti. (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 25.) Aineiston käsittelyssä sovellettiin henkilötietolain mukaisia periaatteita. Opinnäytetyötä tehtäessä pidettiin huolta, että tutkittavien henkilöllisyys pysyi salassa. Anonyymiydellä tarkoitetaan haastateltavien henkilötietojen nimettömyyttä ja tuntemattomuutta (MOT-sanakirja 2016). Tämän otimme huomioon säilyttämällä haastatteluaineistoja paikassa, jossa asiaankuulumattomilla ei ollut niitä mahdollista lukea (L 22.4.1999/523). Opinnäytetyön haastatteluaineisto oli vaitiolovelvollisuuden alaista tietoa ja tutkijoiden salassapitovelvollisuus säilyi opinnäytetyöprosessin ajan. Tutkijoina vaitiolovelvollisuutemme jatkuu myös opintojen päättymisen jälkeen. (L 28.6.1994/559.)

Rehellisyys ja ihmisarvo pyrittiin huomioimaan opinnäytetyön jokaisessa vaiheessa. Tiedonantajien hyvinvointi asetettiin tieteen ja yhteiskunnan edun edelle, joka on tärkeää tiedonantajan ollessa ihminen. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 178.) Tämä ilmeni esimerkiksi isien päätösten kunnioittamisena kerronnan määrän ja haastattelupaikan valinnan suhteen. Halusimme ensisijaisesti hiljaisen haastattelupaikan, joka mahdollistaisi isien täyden keskittymisen haastatteluun sekä haastattelun laadukkaan äänityksen. Siitä huolimatta joustimme tästä isien toiveiden mukaan, jos isä esimerkiksi halusi haastattelun toteutettavan hänen kotonaan perheen ollessa läsnä. Tiedostimme, että ympärillä olevat äänet voivat haitata haastattelutilanteita, mutta toisaalta tämä oli isille luonnollista taustaääntä, johon he ovat tottuneet, eikä se häirinnyt heidän keskittymistään. Isät kokivat oman kodin turvalliseksi paikaksi, joka osaltaan edesauttoi ja helpotti isien tiedonantoa.

Lisäksi itsemääräämisoikeus on vaatimuksena eettiselle tutkimukselle. Kaikki haastateltavat olivat aidosti vapaaehtoisia ja he olivat tietoisia oikeudestaan keskeyttää haastatteluun osallistuminen tai tiedonantaminen missä vaiheessa tahansa. Opinnäytetyön haastatteluihin osallistumisen edellytys oli tutkittavien tietoinen suostumus. Haastatteluihin osallistuville selvitettiin tutkimuksen luonne, ja heille kerrottiin aineiston säilyttämisestä, sen tuhoamisesta sekä haastatteluilla kerättyjen tietojen julkaisemisesta. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 178.)

Kvalitatiivisen tutkimuksen luotettavuutta tarkasteltaessa aineiston koolla, laadulla ja keräämistavalla on merkitystä. Jo muutama haastattelu riittää, jos aineistoa on riittävästi. Sitä on Jokisen (2008, 243-245) mukaan tarpeeksi silloin, kun samat asiat alkavat toistua aineistossa, eikä uutta asiaa tule enää ilmi. Asioiden toistuvuutta ilmeni myös tässä opinnäytetyössä, josta pääteltiin aineistoa olevan tarpeeksi, vaikkakaan tutkittavien määrä ei ollut suuri. Yksittäinen haastattelu kesti noin tunnin ajan, joka vaikuttaa haastattelututkimuksen luotettavuuden lisääntymiseen (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 206). Puhtaaksikirjoitettua aineistoa saatiin 37 sivua.

Toistettavuus, eli tutkimuksen reliabelius, mielletään perinteisesti määrällisen tutkimuksen ominaisuudeksi, mutta Jokisen (2008, 246) mukaan kvalitatiivista tutkimusta ei voida kokonaan sulkea tutkimuksen toistettavuuden tavoitteen ulkopuo-

lelle. Tämä opinnäytetyö pyrittiin tekemään reliaabeliksi siten, että haastattelurungon aihepiirit sekä tarkentavat kysymykset rajattiin tarkasti hyödyntäen tutkittua tietoa ja laadittuja tutkimuskysymyksiä. Edeltävistä tutkimuksista saatu tieto tuki saamiamme tuloksia, kun niitä verrattiin keskenään. Kun tutkimus ja tutkimustulokset ovat toistettavissa, tutkimus on silloin reliaabeli. (Jokinen 2008, 243-246.)

Haastattelujen reliabiliteettia parannettiin osallistumalla haastatteluun kaksin. Useampi tutkija lisää Tuomen & Sarajärven (2009, 142) mukaan luotettavuutta. Toinen tutkija toimi pääasiassa kysymysten esittäjänä, kun toinen keskittyi havainnointiin ja muistiinpanojen tekemiseen. Haastattelutilanne nauhoitettiin, jotta kaikki tieto saataisiin talteen. Nauhoitukseen käytettävät laitteet testattiin ennen haastatteluiden aloitusta niiden toiminnan varmistamiseksi. Kaikki haastattelut nauhoitettiin kahdella nauhurilla mahdollisten ongelmien ilmenemisen vuoksi. Haastattelunauhut tuhottiin, kun kaikki aineisto oli litteroitu.

Haastattelu tiedonkeruumenetelmänä oli soveltuva tämän aiheen tutkimiseen, mutta siihen sisältyy validiteetin kannalta mahdollisia virhelähteitä, esimerkiksi haastateltavan taipumus antaa suotuisia vastauksia ja jättää kertomatta joitain oleellisia asioita. Tämä haluttiin huomioida opinnäytetyössä, eikä haastateltaviksi valittu entuudestaan tuttuja isiä. Se olisi voinut lisätä haastateltavien halua antaa suotuisia vastauksia tai vaikeuttaa tiedonantoa. Haastattelut, jotka toteutettiin tutkitavan kotona, sisälsivät validiteetin kannalta hieman häiritseviä taustääniä. (Hirsjärvi ym. 2009, 206-207.) Toisaalta isien kannalta paras ja turvallisin paikka haastattelemiseen oli heidän oma kotinsa.

Haastattelulomake testattiin ennen haastatteluihin ryhtymistä, jotta kysymysten yksiselitteisyydestä ja soveltuvuudesta tähän opinnäytetyöhön varmistuttiin (Eskola & Vastamäki 2010, 35-39). Koehaastatteluaineistoa ei otettu mukaan varsinaiseen opinnäytetyöhön. Luotettava litterointi tehtiin niin, että molemmat tutkijat kirjoittivat saadut aineistot puhtaaksi sanasta sanaan sekä tauot puhumisessa merkittiin ylös. Aineiston analysointivaihe kesti ajallisesti melko kauan, mikä parantaa luotettavuutta. Analysointiin ja tulkintojen tekemiseen perehdyttiin huolellisesti ja tavoitteena oli syvälinen aineiston käsittely. (Tuomi & Sarajärvi 2009, 134-144.) Molemmat tutkijat pääsivät analysointivaiheessa samankaltaiseen tulokseen.

Hirsjärven ym. (2008, 232) mukaan tutkimusprosessin kaikkien vaiheiden tarkka kuvaaminen parantaa tutkimuksen validiteettia, joten tämä työ pyrkii antamaan kokonaisvaltaisen kuvan tutkitun ilmiön sisältämästä asiasta sekä muodostamaan lukijalle selkeän käsityksen siitä, miten tuloksiin on päädytty. Tässä opinnäytetyössä tulosten raportoiminen tehtiin yhdistelemällä aiempaa teoriaa sekä tämän opinnäytetyön aineistoa. Tulosten raportoinnissa oli tavoitteena selkeä järjestys, joten tulokset kirjoitettiin samassa järjestyksessä kuin tutkimuskysymykset oli esitetty. (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 173.)

Opinnäytetyön tiedonhaku tehtiin laajasti ja käytettiin luotettavia tietokantoja, jonka pohjalta lähteet valittiin tarkasti ja niiden luotettavuutta arvioitiin kriittisesti. Lähteiden tuli olla tuoreita ja opinnäytetyöstä jätettiin pääasiallisesti yli kymmenen vuotta vanhat lähteet pois. Lähdemateriaaleina käytettiin esimerkiksi tunnettujen tutkijoiden teoksia. Mukaan otimme lisäksi muutamia vanhempia teoksia tätä aihetta koskien. (Kincheloe & McLaren 2008, 426-428; Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2013, 167-170.) Ajattelimme vanhempien teosten soveltuvan aiheeseemme, sillä osa niistä oli väitöskirjoja. Huttusen teoksessa kerrottiin isyyteen sitoutumisesta ja ajattelimme tämänkaltaisen tiedon pysyvän melko samana. Teos ei ollut väitöskirja, mutta Huttunen on perehtynyt aiheeseen ja aikoinaan väitellyt isyyteen liittyen. Sosiaali- ja terveysministeriön laatima lastenneuvolatoimintaa ohjaava opas on julkaistu yli kymmenen vuotta sitten, eikä siitä ole uudempaa, päivitettyä versiota. Huomioimme lähdekriittisyyden pro-graduun ja opinnäytetöiden kohdalla, kun tiesimme niiden olevan korkeakouluopiskelijoiden ensimmäisiä harjoitustöitä. Tämän vuoksi emme käyttäneet niitä lähdemateriaaleina opinnäytetyössämme. Emme halunneet tyytyä pelkästään kotimaisiin lähteisiin, vaan halusimme kansainvälistä näkökulmaa työhömmme käyttämällä useita englanninkielisiä lähteitä. Mielestämme opinnäytetyön luotettavuuden kannalta on ollut myös tärkeää, että opponoivat opiskelijat sekä ohjaajat ovat lukeneet ja antaneet palautetta työstä. Yhteistyö heidän kanssaan on sujunut hyvin.

7.3 Omien oppimiskokemusten pohdinta

Tämä opinnäytetyö toteutettiin prosessimaisesti ja sen tekeminen kesti vähän yli vuoden. Sen kautta opimme monenlaisia asioita sekä itsestämme, pienimuotoisen tutkimustyön toteuttamisesta sekä erityisesti opinnäytetyöhön valitusta aiheesta. Opinnäytetyön eri vaiheet, kuten tiedon hakeminen, aiheen valinta, tutkimuskysymysten asettaminen, haastattelukysymysten laatiminen, haastatteluiden toteuttaminen, analysointi sekä monet muut vaiheet tulivat tutuiksi tämän opinnäytetyöprosessin myötä.

Toisinaan kirjoitimme yhdessä, toisinaan jaoimme hieman kirjoitettavia asioita aihealueittain. Tämän työn toinen tekijä opiskeli muutaman kuukauden Ugandassa ja yhteydenpito ei aina ollut niin helppoa teknisten ongelmien ja yhteisen ajan puutteen vuoksi. Molemmat joutuivat osaltaan joustamaan opinnäytetyön etenemisen edistämiseksi. Tämä toisen tekijän ulkomailla opiskeleminen ei hidastanut opinnäytetyöprosessia, vaan pysyimme täysin aikataulussa oman joustavuutemme ansiosta. Ohjaajat myös joustivat tässä tilanteessa. Lisäksi henkilökohtainen kiinnostus aihetta kohtaan auttoi meitä prosessin työläissä vaiheissa.

Työn tavoite oli isien tukemisen vahvistuminen lastenneuvolassa tapahtuvassa terveydenhoitajatyössä. Käytännön työtä ajatellen terveydenhoitajien olisi tärkeä tietää isien kokemusmaailmasta ja siitä, mitä kaikkea isyys ja vanhemmuus tuovat mukanaan heidän elämäänsä ensimmäisen lapsen myötä. Haastatteluihin osallistuneet olivat kiinnostuneet aiheesta, kertoivat siitä laajasti sekä pyysivät valmista työtä itselleen luettavaksi. Henkilökohtaisesti olemme saaneet lisää valmiuksia isien tukemiseen ja terveydenhoitajan ammattiin valmistumistamme ajatellen opinnäytetyöprosessista saatu tieto oli hyödyksi. Itse olemme saavuttaneet asettamamme henkilökohtaiset tavoitteet, sillä olemme saaneet monipuolisen kuvan isien kokemusmaailmasta. Meille syntyi monipuolinen käsitys aiheen sisältämästä asiasta.

Työn tavoitteen saavuttamista on vaikea arvioida yleisesti, sillä tällä työllä ei välttämättä ole kovin suurta vaikutusta laajaan terveydenhoitajien ammattikuntaan. Toisaalta tämä aihe on tullut työelämän tarpeista, joten kiinnostusta terveydenhoitajilla voisi olla perehtyä tähän aiheeseen. Tulevassa kehittämistyössä voimme hyödyntää

tästä aiheesta saatua tietoa. Lisäksi tiedon avulla voimme kiinnittää huomiota isien tukemiseen.

7.4 Jatkotutkimusaiheet

Tätä samaa aihetta voisi tutkia laajemmin, kohdentaen haastattelun tai kyselyn suuremmalle joukolle isiä, jotka käyvät lastenneuvolassa. Täten saatuja tuloksia voisi verrata laajemmin toisiinsa, jonka myötä niitä voitaisiin yleistää.

Jatkossa olisi tarvetta saada tutkimustietoa lisäksi isien äitiysneuvolasta saadusta tuesta, sillä tässä opinnäytetyössä tutkittiin pelkästään isien lastenneuvolasta saamaa tukea. Isyyteen kasvamisen prosessi on pitkä ja isäksi tuleminen konkretisoituu miehelle naisen raskausaikana hiljalleen, vauvan liikkeiden alkaessa tuntua. Isyyttä ja siihen kasvamista tulisi tukea jo tässä vaiheessa. Täten voisi tutkia, millaista tukea isät saavat äitiysneuvolassa.

Tässä opinnäytetyössä tuli esiin lastenneuvolan vastaanottoajan riittämättömyys terveydenhoitajan kanssa keskustelemiseen ja isät kokivat, että se jää vastaanotoilla hiukan pintapuoliseksi. Täten hyvä aihe olisi terveydenhoitajien näkökulmasta, millainen on lastenneuvolan vastaanottoajan sisältö ja millaisia asioita siellä käsitellään, tai ehditään käsitellä, vanhempien ja perheiden kanssa. Hyvä olisi saada terveydenhoitajien mielipidettä siitä, riittääkö yksittäinen vastaanottoaika perheiden ja vanhempien tukemiseen lapselle tehtävien mittausten ohella, vai pitäisikö aikoja pidentää, jotta perheet saisivat oikeasti haluamansa tuen. Mikäli vastaanottoaikoja on tarve pidentää, haluaisimme tietää, mikä olisi riittävä aika perheiden kokonaisvaltaiseen tukemiseen.

Lisäksi hyvä tutkimuksen aihe olisi adoptioisien tukeminen lastenneuvolassa. Voisi esimerkiksi selvittää, ovatko he saaneet riittävästi tukea isyyteensä ja miten he kokevat lastenneuvolan terveydenhoitajalta saamansa tuen. Isäksi kasvamisen prosessi on erilainen adoptioisillä kuin lapsen biologisella isällä jo sen takia, koska adoptioprosessi on pitkä. Adoptoidut lapset ovat voineet kokea kovia, jonka vuoksi heillä voi olla psyykkistä oireilua esimerkiksi orvoksi jäämisen vuoksi.

Maahanmuuttajaisien tukemisesta olisi kiinnostavaa saada tutkimustietoa, sillä heitä tulee hoitotyön asiakkaaksi tulevaisuudessa varmasti yhä enemmän. Maahanmuuttajilla kulttuuriin sopeutuminen ja suomen kielen taidon oppiminen vievät aikaa, joka voi hankaloittaa työpaikan saantia ja sitä kautta perheen elättämistä. Sosiaalisten tukien ja muiden terveyspalveluiden piiriin ohjaaminen sekä terveysasioihin liittyvää neuvontaa ja ohjausta maahanmuuttajaperheet tarvitsevat.

LÄHTEET

- Aalto, I. 2012. Isyyden aika: Historia, sukupuoli ja valta 1990 –luvun isyyskeskusteluissa. Nykykulttuurin tutkimuskeskuksen julkaisuja 112. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja.
- Ahlqvist-Björkroth, S. 2009. Psyykkisen hyvinvoinnin perusta – tunne-elämän ja ajattelun rakentuminen 0-7 –vuotiaana. Teoksessa: A. Armanto & P. Koistinen (toim.) Neuvolatyön käsikirja. Helsinki: Tammi. 127-138.
- Alasuutari, P. 2011. Laadullinen tutkimus 2.0. 4. uud. p. Tampere: Vastapaino.
- Bach, S & Grant, A. 2010. Communication & Interpersonal Skills for Nurses. Toinen painos. Padstow, UK: Learning Matters.
- Broberg, M. & Hakovirta, M. 2009. Isät ja lasten hyvinvointi eron jälkeen. Teoksessa: A. Kääriäinen, J. Hämäläinen. & P. Pölkki (toim.) Ero, vanhemmuus ja tukeminen. Helsinki: Hakapaino Oy. 123-143.
- Deave, T. & Johnson, D. 2008. The transition to parenthood: what does it mean for fathers? *Journal of Advanced Nursing* 63 (6), 626–633.
- Dolan, A. 2014. 'I've learnt what a dad should do': The interaction of masculine and fathering identities among men who attended a 'dads only' parenting programme. *Sociology*: 48(4), 812 –828.
- Eerola, P. 2015. Responsible Fatherhood: A Narrative Approach. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja.
- Eerola, P. & Mykkänen, J. 2014. Isyyskokemusten jäljillä. Teoksessa: P. Eerola & J. Mykkänen (toim.) Isän kokemus. Helsinki: Gaudeamus. 7-18.
- Eskola, J. & Vastamäki, J. 2010. Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Teoksessa: J. Aaltola & R. Valli (toim.) Ikkunoita tutkimusmetodeihin: Metodien valinta ja aineistonkeruu. 3. uud. p. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Erickson, K., Higley, J. & Schulking, J. 2007. Emotion, temperament, vulnerability and development. Teoksessa: L. Schmidt & S. Segalowitz (toim.) *Developmental Psychophysiology*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Haapio, S., Koski, K., Koski, P. & Paavilainen, R. 2009. Perhevalmennus. Helsinki: Edita.

- Hakovirta, M. & Rantalaiho, M. 2009. Perhepolitiikka ja jaettu vanhemmuus. Teoksessa: A. Kääriäinen, J. Hämäläinen & P. Pölkki (toim.) Ero, vanhemmuus ja tukeminen. Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto. 36-60.
- Hakulinen-Viitanen, T. 2010. Poimintoja lasten terveysseuranta –hankkeen tuloksista. Terveystieteiden tutkimus (6), 30-31.
- Halme, N., Vuorisalmi, M. & Perälä, M-L. 2014. Tuki, osallisuus ja yhteistoiminta lasten ja perheiden palveluissa: Työntekijöiden näkökulma. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. Raportti 4/2014
- Halme, N. 2009. Isän ja leikki-ikäisen lapsen yhdessäolo. [Verkojulkaisu]. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. Väitöskirja. [Viitattu 27.11.2016]. Saatavana: <http://uta32-kk.lib.helsinki.fi/bitstream/handle/10024/66490/978-951-44-7794-2.pdf?sequence=1>
- Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2009. Tutki ja kirjoita. 15 uud. p. Helsinki: Tammi.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Gaudeamus.
- Huttunen, J. 2010. Isyyteen sitoutuminen ja sen merkitys miehelle. Suomen Lääkärilehti 65 (3), 175-181
- Huttunen, J. 2001. Isänä olemisen uudet suunnat. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hyvärinen, S. 2009. Vanhemmuus ja parisuhde pikkulapsiperheessä. Teoksessa A. Armanto & P. Kostinen (toim.) Neuvolatyön käsikirja. Helsinki: Tammi. 354-360.
- Ihme, A. & Rainto, S. 2015. Naisen terveys. Helsinki: Edita.
- Jokinen, K. 2008. Miten laadullinen tutkimus vakuuttaa? Teoksessa: K. Lempiäinen, O. Löytty & M. Kinnunen (toim.) Tutkijan kirja. Tampere: Vastapaino, 243-250.
- Kaikkonen, R. & Hakulinen-Viitanen, T. 2012. Lasten ja perheiden elinympäristö. Teoksessa: R. Kaikkonen, P. Mäki, T. Hakulinen-Viitanen, J. Markkula., K. Wikström, M. Ovaskainen, S. Virtanen & T. Laatikainen (toim.) Lasten ja lapsiperheiden terveys- ja hyvinvointierot. Tampere: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos. Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen Raportti 16/2012. 43-64.
- Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2013. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: Sanoma Pro Oy.

- Kasvun kumppanit – Erityinen tuki 28.7.2016. [Verkkosivusto]. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu: 02.12.2016]. Saatavana: <https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/opiskeluhoolto/opiskeluterveydenhuolto/erityinen-tuki>
- Kasvun kumppanit – Lastenneuvola 22.6.2015. [Verkkosivusto]. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu: 27.11.2016]. Saatavana: https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/peruspalvelut/aitiys_ ja_ lastenneuvola/lastenneuvola
- Kasvun kumppanit - Lomakkeet neuvolatyöhön. 20.4.2016. [Verkkosivusto]. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu: 14.12.2016]. Saatavana: https://www.thl.fi/fi/web/lapset-nuoret-ja-perheet/tyon_tueksi/lomakkeet/lomakkeet_neuvalatyohon
- Kekkonen, M., Aavaluoma, S. & Rautiainen, M. 2006. Vanhemmuuden monet roolit. Suomen Lääkärilehti 61 (8), 847-851.
- Kekäle, J. & Eerola, P. 2014. Isyyden tarinamarkkinoilla. Teoksessa: P. Eerola & J. Mykkänen (toim.) Isän kokemus. Helsinki: Gaudeamus. 19-31.
- Kincheloe, J. & McLaren, P. 2008. Rethinking critical theory and qualitative research. Teoksessa: N. Denzin & Y. Lincoln (toim.) The Landscape of Qualitative Research. California: SAGE Publications. 403-442.
- Kolimaa, M. & Pelkonen, M. 2010. Uusi asetus terveydenhoitajan työn tukena. Terveydenhoitaja (6), 32-34.
- Kuorilehto, R. & Paasivaara, L. 2008. Voimavarainen terveydenhoitaja lapsiperheiden tukena. Tutkiva hoitotyö 6 (3), 11-17.
- Kylmä, J. & Juvakka, T. Laadullinen terveystutkimus. 2007. Helsinki: Edita.
- L 22.4.1999/523. Henkilötietolaki.
- L 28.6.1994/559. Laki terveydenhuollon ammattihenkilöistä.
- L 6.4.2011. 2010/1326. Valtioneuvoston asetus neuvolatoiminnasta, koulu- ja opiskeluterveydenhuollosta sekä lasten ja nuorten ehkäisevästä suun terveydenhuollosta.
- L 11/2015. Isyyslaki.
- Lastenneuvolakäsikirja – Terveydenhoitaja 14.9.2015. [Verkkosivu]. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 27.11.2016]. Saatavana: <https://www.thl.fi/fi/web/lastenneuvalakasikirja/maaraaikaistarkastukset/terveydenhoitaja>

- Lastenneuvolakäsikirja – Toimintaperiaatteet. 13.10.2015. [Verkkosivu]. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 27.11.2016]. Saatavana: <https://www.thl.fi/fi/web/lastenneuvolakasikirja/maaraaikaistarkastukset/laaja-terveystarkastus/toimintaperiaatteet>
- Lastenneuvolakäsikirja – Yhden vanhemman perhe. [Verkkosivu]. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 27.11.2016]. Saatavana: <https://www.thl.fi/fi/web/lastenneuvolakasikirja/tietopaketit/monimuotoiset-perheet/yhden-vanhemman-perhe>
- Lastenneuvola lapsiperheiden tukena: opas työntekijöille. 2004. [Verkojulkaisu]. Sosiaali- ja terveysministeriö. [Viitattu 22.9.2015] Saatavana: <http://urn.fi/URN:NBN:fi-fe201504227303>
- Letourneau, N L., Dennis, C-L., Benzies, K., Dufflett-Leger, L., Stewart, M., Tryphonopoulos, P D., Este, D. & Watson, W. 2012. Postpartum depression is a family affair: Addressing the impact on mothers, fathers and children. *Issues in Mental Health Nursing* 33:445-447. United States of America: Informa Healthcare.
- Lehtimaja, I. 2009. Lapsen kasvatusta. Teoksessa: A. Armanto & P. Koistinen (toim.) *Neuvolatyön käsikirja*. Helsinki: Tammi. 235-240.
- Malinen, K. 2011. Parisuhde pikkulapsiperheessä. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja.
- Malinen, V. 2015. Uuspari, uusperheen parisuhde ja koulutuksellisen intervention mahdollisuudet sen tukemiseen. Joensuu: Itä-Suomen yliopisto. Väitöskirja.
- Markkanen, U., Palonen, M., Saarenpää-Heikkilä, O. & Åstedt-Kurki, P. 2014. Perheen ohjaus pikkulapsen nukkumistottumusten tukemiseksi – terveydenhoitajien kokemukset uniohjannasta neuvolassa. *Tutkiva hoitotyö* 12 (4), 12-21.
- McLeod, J. 2009. *An Introduction to counselling*. 4. p. New York: Open University Press.
- Mesiäislehto-Soukka, H. 2005. Perheenlisäys isien kokemana - fenomenologinen tutkimus. Oulu: Oulun yliopisto. Väitöskirja.
- Mesiäislehto-Soukka, H. 2006. Isien kokemukset tarkastelun kohteena. *Kättilölehti* 3, 94-96.
- Metsämuuronen, J. 2009. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. 1. p. Jyväskylä: International Methelp.
- MOT- sanakirja. [Verkkopalvelu]. [Viitattu 02.12.2016]. Vaatii käyttöoikeuden.

- Mykkänen, J. 2010. Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja.
- Nieminen, S., Åstedt-Kurki, P. & Kylmä, J. 2016. Alle kouluikäisen terveen lapsen isän toivo ja siihen yhteydessä olevat tekijät. *Hoitotiede* 28 (1), 17-29.
- Nolen-Hoeksema, S., Fredrickson, B., Loftus, G. & Wagenaar, W. 2009. Atkinson & Hilgrad's introduction to psychology. United Kingdom: Cengage Learning EMEA.
- Opas vauvan odotukseen ja hoitoon – Meille tulee vauva. 2015. Helsinki: Terveysten ja hyvinvoinnin laitos.
- Paajanen, P. 2006. Päivisin leivän tuoja, iltaisin hoiva-isä: Alle 3-vuotiaiden esikoululasten isien näkemyksiä ja kokemuksia isyydestä. *Perhebarometri*. Helsinki: Väestöliitto: Väestön tutkimuslaitoksen katsauksia E 24/2006.
- Paavilainen, R. 2009. Perhe neuvolassa. Teoksessa A. Armanto & P. Kostinen (toim.) *Neuvolatyön käsikirja*. Helsinki: Tammi. 362-366.
- Pelkonen, M. & Kolimaa, M. 2010. Uusi asetus terveydenhoitajan työn tukena. *Terveydenhoitaja* (6), 32-34.
- Punamäki, R. 2010. Kun trauma astuu perheeseen: lasten kehitys sekä selviytymis- ja hoitokeinojen tehokkuus. Teoksessa: M. Silven (toim.) *Varhaiset ihmissuhteet – polku lapsen suotuisaan kehitykseen*. Helsinki: Minerva.
- Puura., K. & Hastrup, A. 2015. *Lastenneuvolakäsikirja – Varhainen vuorovaikutus*. [Verkkosivu.] Terveysten ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu 11.11.2016.] Saatavana: <https://www.thl.fi/web/lastenneuvolakasikirja/ohjeet-ja-tukimateriaali/menetelmat/psykososiaalinen-kehitys/vavu>
- Riihonen, R., Laru, S. & Oulasmaa, M. 2014. Parisuhde lapsiperheessä. *Terveydenhoitaja* 4-5, 20-21.
- Rusanen, E. 2011. *Hoiva, kiintymys ja lapsen kehitys*. Helsinki: Finn Lectura.
- Salo, S. 2009. Vanhempien parisuhdeongelmien yhteys lasten käyttäytymisongelmiin ja psyykkiseen oireiluun. A. Kääriäinen, J. Hämäläinen, J. & P. Pölkki. (toim.) *Ero, vanhemmuus ja tukeminen*. Helsinki: Lastensuojelun keskusliitto. 104-122.
- Salonen-Kajander, S. 25.6.2015. Tietoa potilaalle: Sairauksien perinnöllisyys. [Verkkosivu]. [Viitattu 02.11.2016]. Saatavana *Terveysportti -tietokannasta*. Vaatii käyttöoikeuden.

- Seksuaali- ja lisääntymisterveys. 29.7.2015. [Verkkosivu]. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos. [Viitattu: 27.11.2016]. Saatavana: <https://www.thl.fi/fi/web/seksuaali-ja-lisaantymisterveys/raskaus-ja-synnytys/vanhemmaksi-kasvu>
- Silven, M. 2010. Varhainen vuorovaikutus, kognitio ja kielen kehitys: hermostoa kaikki tyynni. Teoksessa: M. Silven (toim.) Varhaiset ihmissuhteet – polku lapsen suotuisaan kehitykseen. Helsinki: Minerva.
- Sosiaali- ja terveysministeriö 2008. Isien ja isyyden tukeminen äitiys- ja lastenneuvoloissa. Helsinki: Sosiaali- ja terveysministeriö. Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksiä 2008:24.
- Talvia, S. 2009. Ravitsemusohjaus lastenneuvolassa. Teoksessa: A. Armanto & P. Koistinen (toim.) Neuvolatyön käsikirja. Helsinki: Tammi. 215-221.
- Tiili, N., Kaunonen, M., Hannula, L., Halme, N. & Tarkka, M-T. 2011. Imetyksestä selviytyminen ja parisuhdetyytyväisyys lapsen syntymän jälkeen. Tutkiva hoito-työ 9 (2), 4-11.
- Tilastokeskus 27.11.2015. Maakuntien välillä eroja perhetyypeissä – aviopariperhe silti yleisin. [Verkkosivu]. Suomen virallinen tilasto (SVT). [Viitattu 02.11.2016]. Saatavana: http://www.tilastokeskus.fi/til/perh/2014/02/perh_2014_02_2015-11-27_kat_004_fi.html
- Tilastokeskus 27.11.2015. Perheessä keskimäärin 2,8 henkilöä. [Verkkosivu]. Suomen virallinen tilasto (SVT). [Viitattu 02.11.2016]. Saatavana: http://www.stat.fi/til/perh/2014/02/perh_2014_02_2015-11-27_kat_001_fi.html
- Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Tammi.
- Tuomi, J. 2007. Tutki ja lue: Johdatus tieteellisen tekstin ymmärtämiseen. Helsinki: Tammi.
- Tuominen, M. 2016. Hyötyvätkö perheet äitiysneuvolan ja lastenneuvolan palvelujen yhdistämisestä? - Vertaileva palvelujärjestelmätutkimus. Turku: Turun yliopisto. Väitöskirja.
- Viljamaa, M. 2003. Neuvola tänään ja huomenna - Vanhemmuuden tukeminen, perhekeskeisyys ja vertaistuki. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto. Väitöskirja.
- Vuorenmaa, M. 2016. Äitien ja isien osallisuus perheessä ja lasten palveluissa sekä osallisuuteen yhteydessä olevat tekijät. Tampere: Tampereen yliopisto. Väitöskirja.

Vuorenmaa, M., Salonen, A H., Aho, A L., Tarkka M-T. & Åstedt-Kurki, P. 2011. Puolivuotiaiden lasten isien neuvolan terveydenhoitajalta saamat ohjeet ja tuki. *Hoitotiede* 23 (4), 285-295.

Ylitalo, P. 2011. Roolikartta vanhemmuuden, parisuhteen ja itsenäistymisen tueksi. Helsinki: Suomen kuntaliitto. Varsinais-Suomen lastensuojelukuntayhtymä.

LIITTEET

Liite 1. Haastattelurunko

Liite 2. Esimerkki abduktiivisesta sisällönanalyysistä

LIITE 1 Haastattelurunko

1. MITÄ ISYYYS TARKOITTA MIEHILLE

- Isyyden merkitys ja oma isyys
- Isyyteen valmistautuminen
- Isäksi tuleminen ja uuden elämänmuutoksen kokeminen
 - o vanhemmuuden merkitys
 - o oma vanhemmuus ja siihen vaikuttavat tekijät
 - o perheen arki ja aika lapsen kanssa
 - o tunteiden viestintä lapselle ja lapsen herättämät tunteet
- Vanhemmuuden roolit:
 - o oma rooli perheessä
 - o vastualueet ja vastuun kokeminen
 - o arvot kasvatuksessa
 - o säännöt perheessä

2. ISÄKSI KASVAMISTA AUTTANEET JA VAIKEUTTANEET TEKIJÄT

- Millaista tukea olet saanut isäksi kasvamiseen? Keneltä?
- Mitkä asiat ovat auttaneet isäksi kasvamistasi? Entä vaikeuttaneet sitä?
 - o puolison tuki
 - o suhde isään/isoisään, heidän rooli miehen isyyteen
- Suhteen luominen lapseen
 - o lapsen tarpeiden tunnistaminen
- Lapsen vaikutus parisuhteeseen, suhde puolisoon

3. ISIEN VANHEMMUUTEEN SAAMA TUKI NEUVOLASSA

- Kokemus ja mielipide lastenneuvolasta
 - o lastenneuvolakäyntien tiheys
 - o toimintoihin osallistuminen
 - o lastenneuvolakäynnin sisältö isän näkökulmasta
- Isyyteen ja vanhemmuuteen saatu tuki
 - o Tuki käytännön asioihin esim. vauvan hoito
 - o lapsiperheen palvelujen ja etuuksien selvittäminen
- Onko lastenneuvolassa keskusteltu seuraavista asioista:
 - o suhde lapseen
 - o rooli perheessä
 - o parisuhde ja yhteinen aika perheenä
- Miten terveydenhoitaja on tukenut sinua isäksi kasvamisessa?
 - o kysymyksiin ja tuentarpeisiin vastaaminen

4. ISIEN TOIVOMA TUKI LASTENNEUVOLALTA

- Neuvolan isille suunnatut palvelut
- Neuvolan tapa ottaa yhteyttä kotiin
- Isän huomioiminen (toisena vanhempana) lastenneuvolan vastaanotolla
- Tuen- ja tiedontarpeet ensimmäisen lapsen isänä, tuen ajoitus
 - o toivomukset koskien tiedonsaantia, mistä enemmän tietoa
- Isien huomioiminen neuvolapalveluiden kehittämisessä ja omat toiveet lastenneuvolaan

LIITE 2 Esimerkki sisällönanalyysistä

Sisällönanalyysirunko: Isien toivoma tuki lastenneuvolasta

Alkuperäiset ilmaukset	Tiivistetyt ilmaukset	Alaluokka	Yläluokka
<p>"tietysti varmaan yksi asia on että pääsee paikalle...kaikki ei välttämättä pääse..."</p> <p>"...olis mahdollista saada sitten esimerkiksi iltapäivästä vielä aikaa että ylipäätään pääsee paikalle lastenneuvolaan..."</p>	<p>Isien lastenneuvola-käynnille pääseminen</p> <p>Iltapäiväaikojen mahdollistaminen</p>	Isien lastenneuvola-käynneille pääsemisen mahdollistaminen	Lastenneuvolan isille suuntaaman tuen ja toiminnan kehittäminen
<p>"...enemmän voisi antaa varmaan kysellä ja antaa aikaa siihen jutusteluun ja rupatteluun..."</p> <p>"kyllähän siellä voisi olla jutustelua parisuhteesta ja arjesta..."</p> <p>"...ehkä siinä olis voinu olla vielä enemmän sellasta läsnäolemista terkkarin puolelta...ettei se vaan jää siihen puhelinsoittoon."</p>	<p>Keskustelun mahdollistaminen</p> <p>Parisuhteesta keskustelemisen kaipaaminen</p> <p>Terveystieteiden läsnäoleminen</p>	Vanhempien jaksamisen huomioiminen ja avuntarpeen tunnistaminen	
<p>"kaipaa tietoa että mitä ruokaa saa antaa ja mitä ei saa antaa..."</p> <p>"varsinkin ruoka-asioihin niin ei oo, ei mitään vastausta...sitä kuitenkin aina kaipaa että jonkunlaista osviittaa, määrää."</p> <p>"allergia-asioissa on paljon joihin on mietittyä ja joita pitää miettiä ja mitkä mietittyä."</p> <p>"käytännön asioista että niitä pitää niinkun isillekin opettaa enemmän"</p> <p>"...ollaan haettu niinku varmistusta että voidaanko aloittaa jo aikasemmin..."</p>	<p>Ruusta kysyminen</p> <p>Ruokamääristä kysyminen</p> <p>Lapsen allergia-asioiden kysyminen</p> <p>Lapsen kanssa toimimisen opastaminen</p> <p>Varmistuksen saaminen</p>	Isän neuvojen ja ohjauksen tarpeet	